

ЮНАК

ЧЕРВЕНЬ
1965
JUNE

Ч. 6 (24) — РІК III

Ціна 50 центів

Зміст

Сторінка

- 1 З гаври Старого Вовка
- 1 М. Карпенко: З верха на верх
- 2 Визначні сучасні українці
- 3 Я. Росляк: Здобуття великої гори
- 4 Історичний календар
- 5 М. Марфієвич: В буйних верхах
- 5 В. Харін: Альпіністи
- 6 Ю. Даревич: Линва в горах
- 8 Сахо: Дивись! На тебе ждуть верхи
- 10 Молитва за сина
- 11 А. Гарасевич: У горах
- 11 Підкорювачі гір
- 11 Я. Росляк: Сніг і лід
- 13 І. Старак: Дещо про альпінізм
- 14 Д. Струк: Боги, демони і люди
- 15 Д. Струк: Альпіністка Ляля
- 17 Д. Струк: Скепасті гори і ми
- 18 М. Борущо: Стежкою відважних
- 20 Куток старшого юнака
- 21 Гутірка Деді Юрка
- 22 Поради Подруги Даді
- 22 О. Бущик: Ігри
- 22 Молоде перо
- 23 Д. Даревич: Деревосплави
- 25 Нащо мені рукавички
- 26 Загадки і розгадки
- 27 Наші переможці
- 28 Від адміністрації

Альпіністичні матеріали до цього числа підготували старші пластуні і сеньйори Пластової станиці в Едмонтоні. Матеріали збирила пл. сен. Дарія Даревич. Мистецьке оформлення цього числа: пл. сен. Д. Даревич. Ілюстратор: ст. пл. Т. Геврик, СМ, пл. сен. Д. Даревич, Б. Певний, С. Лада.

На обкладинці: Краєвид Карпат над рікою Дунаєць у Лемківщині.

ЮНАК

Ч. 6 (24) — РІК III
ЧЕРВЕНЬ — JUNE
1965

"Юнак" — журнал пластового юнацтва. Видає Головна Пластова Булава. Уповноважений ГПБ для справ "Юнака" — пл. сен. Ю. Пасецький, ЛЧ. Редагує Колегія. Головний редактор — пл. сен. Л. С. Онишкевич, СМ. Технічне оформлення — ст. пл. М. Баб'юк, СМ, і пл. сен. Я. Елиїв. Головний адміністратор — пл. сен. О. Тарнавський, ЛЧ, заступник адміністратора — пл. сен. С. Гела, Ч-ць. — "Юнак" появляється щомісяця крім серпня.

Річна передплата: США і Канада — 5.00 дол., Австралія — 1.10.0, Австрія — 90 шіл., Аргентина — 250 пез, Бразилія — 200 кр., Велика Британія — 1.0.0, Німеччина — 10 н.м., Франція — 15 фр. Ціна одного числа у США і Канаді — 50 центів.

Редакція застерігає собі право виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані матеріали згідно з пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

Статті, дописи, розгадки тощо слід слати на адресу редакції:

Mr. L. S. ONYSHEVYCH

180 Franklin Cor. Rd.

Nassau Garden Apts. L 19

Trenton, N. J., 08638, U. S. A.

У справах передплат і оголошень треба звертатися до адміністрації:

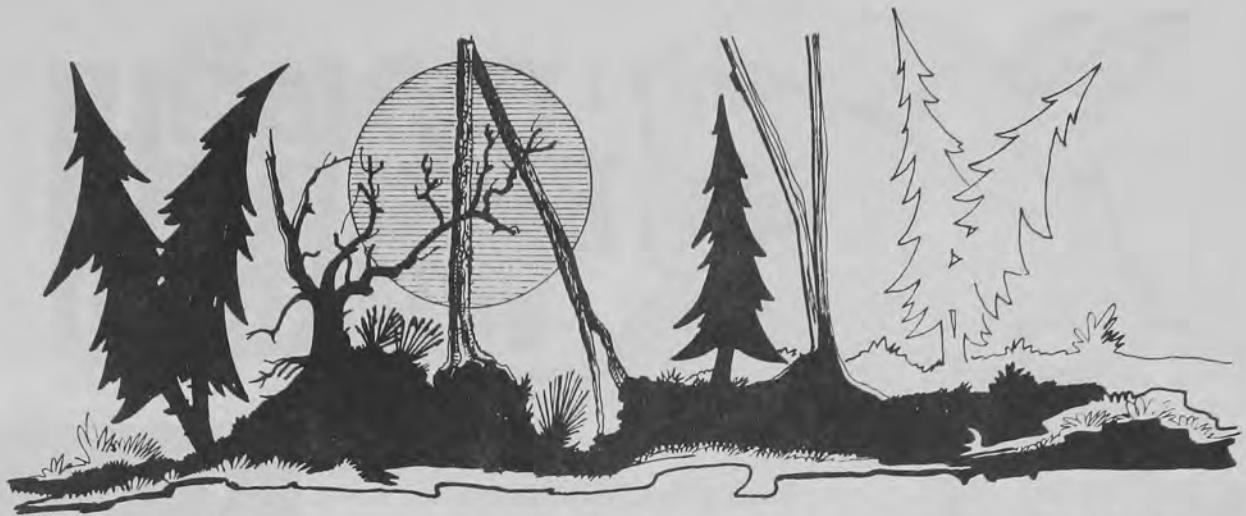
YUNAK MAGAZINE

2199 Bloor Street West

Toronto 9, Ontario, Canada

YUNAK — a Ukrainian Monthly Magazine,
Published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n,
2199 Bloor St. West, Toronto 9, Ont., Canada.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of Postage in cash.

З ГАРНИ СТАРГО ВОВКА

Дорогі Подруги і Друзі!

«Дивись — на тебе ждуть верхи!» — під таким гаслом іде пластова праця в Канаді цього року. З тієї нагоди присвячуємо оце число «Юнака» мандрівництву в горах — альпіністиці.

Альпіністичні матеріали до цього числа приготували наші друзі — пластуни з далекого Едмонтону в Алберті, Канада. Вони близько високих Скелястих Гір, тож альпіністика — це для наших друзів-едмонтонців щоденне заняття... Дякуємо їм щиро за співпрацю, зокрема

дякуємо ст. пл. Дарці Даревич, яка зайнялась зібранням та ілюструванням цих матеріалів.

Тож — Друзі і Подруги! Мандруйте щасливо горами-хребтами! А при тому не забувайте й за свого «Юнака»: як будете мати якісь цікаві спомини з цього річного мандрівки, якісь світлини, жарти, пісні — присилайте; не забувайте про наш цього річний конкурс і про гарні нагороди, які чекають переможців!

А щаслива Вам дорооога!

Ваш Старий Вовк

ДОРОГА НА ЧОРНОГОРУ

З ВЕРХА НА ВЕРХ

Скінчився ліс. Іти стає все важче.
Вже позначають кам'янисту путь
Сосни гірської непролазні хащі,
Яку гуцули жерепом зовуть.

Переплелись стожильно і сторуко
Повзучим гаддям чорні стовбури...
А що як раптом вилізе з них вуйко —
Старий господар Чорної гори —

І зареве: — Життя од вас, туристи,
Мені нема! Звідкіль ви і чого?..
А може просто схоче попоїсти,
І на сніданок візьме одного?

Та Піп Іван зненацька жестом щедрим,
Аби розвіять версію таку,
Підносить нам рожеві рододендри
Із ледь вловимим запахом бузку.

Та я для вас опришком навіть свисну,
Хоча ношу наймення панотця...
Беріть у вірш, беріть усе це в пісню,
Беріть у вуха, в очі і в серця!

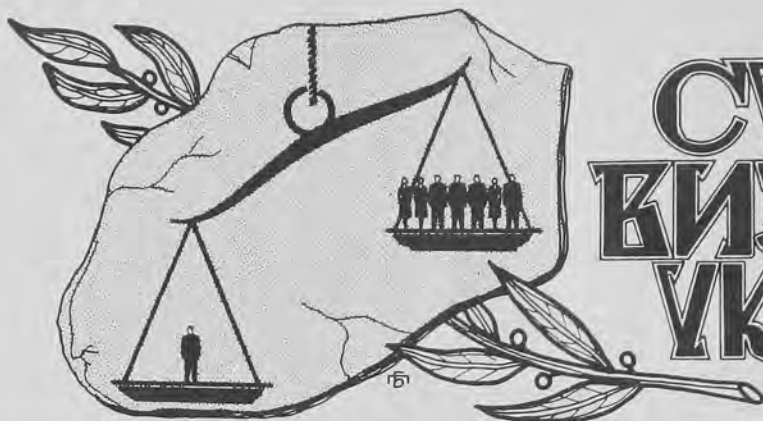
Тут їх — моря, озера, і озерця,
Пливе над ними хмарками туман,
А поміж ним то зникне, то озветься
З гори до нас гостинний Піп Іван.

— Стомився, гей! Нарви з рососою квітів,
Впади на пружну постіль з ялівця.
Ну, де, скажіть, ви знайдете на світі
Таку красу принадну, як оця?..

Я вам зберіг і квіти, і сніги ці,
І з давнини старий аж сизий мох.
З моїх джерел напийтесь, наче птиці!
Моїм повітрям дихайте за двох!

Тут час дрімав і вічність спочивала,
Тут всіх стихій стикалися лоби.
Тут сто легенд — пильнуйте їх начала!
Тут сто казок — шукайте їх скарби!

Микола КАРПЕНКО

СУЧАСНІ ВИЗНАЧНІ УКРАЇНЦІ

МИСТЕЦТВО

ЯКІВ ГНІЗДОВСЬКИЙ

Яків Гніздовський народився 1915 р. у Галичині. Після закінчення середньої школи у Львові стрівся з мистцем Едвардом Козаком. Це знайомство, як сам мистець признає, розбудило в нього зацікавлення мистецтвом. У роках, між закінченням школи та початком студій у варшавській академії 1938 р., рисував принагідні ілюстрації до львівських журналів. Мистецькі студії почав у Варшаві, з вибухом війни перенісся до Загребу (Хорватія), де покінчив Академію Мистецтва. У Загребі студював він теж різьбу у світової слави різьбаря — І. Мештровіча.

До США приїхав у 1949 р. Мистецькі нагороди, що їх дістав у Міннеаполіс Інститут оф Арте, заохотили його перенестися до Нью-Йорку та стати незалежним мистцем. Це були важкі роки сумнівів та експериментування. Нині мистець сам дивується: «Тепер я сам не вірю, що я міг вийти з тої ситуації. Щоб жити, я брав, бо мусів брати, працю; через кілька місяців я її кидав і знову півроку експериментував...»

Перша самостійна виставка Гніздовського була в Нью-Йорку в 1954 р., після чого мистець виїхав до Парижа, де пробув приблизно два роки. Мистецький вислів Гніздовського скристалізувався в його теперішній формі у Парижі та в Нью-Йорку, безпосередньо після повороту.

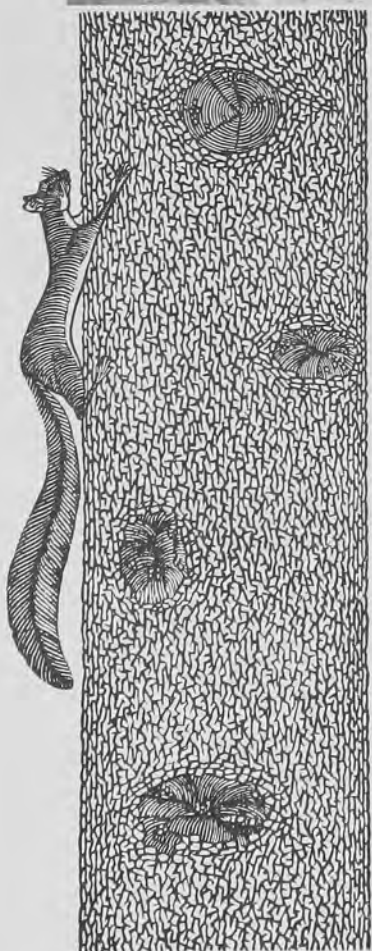
Останніми роками він мав кілька самостійних виставок у містах: Нью-Йорку, Торонті, Янгстаун (Огайо), Вілліамсбург і Нью-Мексіко. Характеристичним для Гніздовського є надзвичайна прецизність зображення світу, що оточує. Картини вражають докладністю деталю, з якого Гніздовський будує ритміку ліній та форм, що набувають магічної, таємничої універсальності.

Художник працює в олії та графіці. Зокрема, як графік, він вибивається в американському мистецькому світі. З 1962 р. почали широко виставляти його дереворізи в США та поза ними. Його графіка є в збірках бостонського музею, філадельфійського, клівлендського, у Конгресовій Бібліотеці, у Міннесотському університеті, в Американській Інформаційній Службі, у Колекції Нелсона Рокефелера та в багатьох інших.

Я. Гніздовський,
кукурудза.

Ця репродукція була
поміщена в Літературно-мистецькому
додатку "Нью-Йорк
Таймс-у".

Здобуття великої гори

Гарячими липневими днями 1953 р., кам'яними пустелями гірських хребтів до широкої долини ріки Інду, сходила група людей. Деякі тільки кульгали, спираючись на жердини чи льодоруби. На ношах несли вони одного свого товариша з відмороженими ногами. Зійшовши в долину до ріки, сіли в авта та подались до великих міст, залишаючи за собою гори-велетні.

На краю кожного селища зустрічало мандрівників тубільне населення окликами, привітаннями та співом. Їм на шиї вішали вінки з квітів і їх проводили крізь святкові брами з написами «вітайте», подекуди їх рідною мовою далекої батьківщини за океаном. У містах вони потапали в натовпах людей, що їх вітали. На їх честь улаштовували прийняття та вистави; президент гостинної країни удекорував їх особливими відзначеннями. У рідній країні чекало їх також сповнене ентузіазму прийняття серед рідні, знайомих, друзів і загалу.

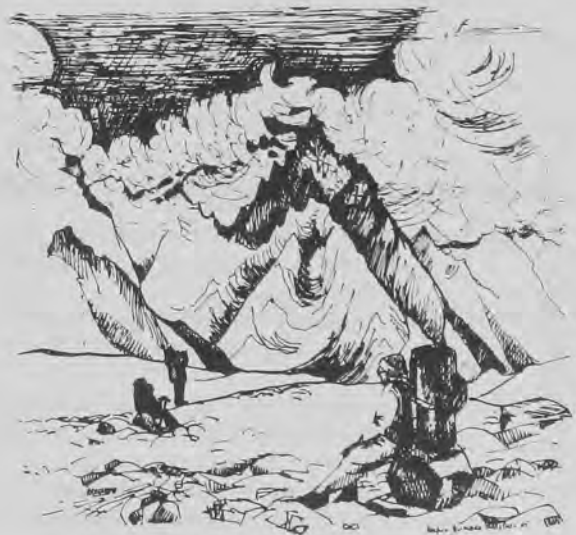
Кого ж це вітали всі, від неписьменних селян забутих гімалайських долин аж до найвищих достойників країни? Кого вітали так, як колись вітали великих героїв, витязів чи захисників країни від ворога?

Ще недавно, кілька днів тому, жили вони в наметах серед високогірської, льодової мертвеччини. Там серед замерзлих, снігових пустель, у розбурханих стихіях природи закладали вони щораз вище й вище табори, щоб з останнього вислати одного чи двох з-поміж себе на шпиль гори, окутаний хмарами. Переходили безмежні снігові поля, вдиралися по льодових стромачах на гірські хребти. Врешті ранком одного дня, перечекавши бурани,^{*} з останнього табору вирушили два альпіністи, щоб добитися на сам верх. У чвертьдороги один з них, з виснаження та внаслідок високогірської хвороби, опустився на сніг, щоб тут і залишитись, а другий пішов сам на зустріч далекому верхові. 17 годин пізніше, коли день пригасав, він уже стояв на шпилі та дивився вниз на довколишні гори. Тут він і залишився зустрічати Мару гімалайської ночі на могутній горі. Крижана ніч покрила все довкола й та кришка життя залишилася серед закутої льодом, завмерлої природи. І сталося те, чого й не могли сподіватись його друзі, що чекали в долішніх таборах і вже певне в думці бачили ще одну трагічну невдачу їхніх зусиль. Ранком наступного дня, докраю виснажений та з відмороженими в ночі стопами, він почав далеку дорогу вниз. Опушений і самотний, перемагаючи втому, спрагу та голод, він щораз далі й далі віддалявся від верху, зрадливими, небезпечними, льодовими переходами. Ввечері другого дня, з долішнього табору можна було бачити маленьку цятку, що рухалася по безмежному снігу. 40 годин після виходу, пробувши

сам ніч на верху, він вернувся до своїх друзів, до людей, до життя. Страшна гора, що в минулому знищила стільки сміливців, тепер відпустила одного живим.

Верх цей, що проти нього здавались усі сусідні шпилі карликами стоїть у маєстатичній самотності, оточений льодовиками, вузькими ущелинами, високими хребтами та стромачами (стрімкими стінами). Ще минулого століття один з кращих англійських альпіністів прибув у підніжжя гори, щоб спробувати щастя вийти на верх. Тижднями він з кількома своїми друзями розвідував надійні переходи та приступи, намагаючись знайти шлях до верху. Врешті, після кількатижневих безплідних зусиль він вирушив у напрямі льодового хребта, який давав можливість перемоги... Пішов, щоб більше не вернутись.

Минуло більше як 35 років. І знову з'явилися там білошкурі обличчя з незрозумілим тубільному населенню бажанням наражувати життя і приймати труди, спинаючись на недоступні верхи. З методичністю, притаманною їхній нації і з новоздобутим досвідом гімалайської альпіністики вони почали закладати гірські табори, визначаючи шляхи через, здавалося б, непрохідні льодові пустелі та кручі. Так осягнено гірський хребет, що давав можливість підходу до самого верху. Тоді могутня гора зрушилася і вдарила зі страхітливою силою по зусиллях тих, хто мріяв про перемогу. Бурани засніжили дороги, засипали табори, прикували до них людей на цілі дні. З тяжким серцем рішено залишити високі табори, покинути виряд і рятувати життя людей, розсіяних на шляху до верху. З великими труднощами, перемагаючи небезпеки сходу серед заметелі, цілий групі вдалося зійти вниз.

^{*} сніговія.

Два роки опісля прибули знову під цю гору люди з тією самою охотою, посвятою та сміливістю. Дорога була менш-більш знана, а експедиція мала тепер до диспозиції високогірських, досвідчених носіїв племені Шерпа, відомих повсюду із-за своєї відваги, витривалості та відданості альпіністам. Здавалося б, нічого не може стати на дорозі, щоб швидко досягнути мету. Однак льодовики змінилися; де два роки тому можна було легко пройти, тепер стояли льодові стромини** або глибокі розколини. Проте, за допомогою носіїв, за кілька тижнів поставлено низку таборів на шляху до верху. Однак наступив перший удар. До другого табору зійшов один з членів експедиції, блідий і важко дихаючи. Впродовж ночі його стан погіршився і носій Пасанг пішов угору до третього табору принести йому шатро та інший виряд. Не знайшовши нікого, Пасанг вернувся і застав хворого вже непритомним. Того ж таки дня він зійшов униз по льодовій стромі до першого табору і вернувся за кілька годин з лікарем на допомогу. Стан хворого був грізний. Пасанг уже зробив дві тури цього дня. Тепер у сніговію, що шаліла, він вирушив знову вниз до першого табору по кишень для хворого. Майже цілу ніч, у кромішній темі, він блукав то вниз, то вгору по льодовій стромі і прибув назад до другого табору над ранком, коли альпініст уже був мертвий.

**) стромини — Круті скелі, стіни.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 6. 1630 р. — Бій «Тарасова ніч» — розгром поляків.
5. 6. 1648 р. — Гетьман Богдан Хмельницький розгромив поляків під Корсунем.
5. 6. 1708 р. — Договір гетьмана Івана Мазепи із шведським королем Карлом XII про спільну боротьбу проти Москви.
6. 6. 1224 р. — Бій українського княжого війська з татарами над річкою Калкою.
8. 6. 1652 р. — Перемога Богдана Хмельницького над поляками під Батогом.
8. 6. 1919 р. — Українська Галицька Армія розпочала «Чортківську офензиву».
20. 6. 1768 р. — Провідники гайдамацького повстання Гонта й Залізняк здобули місто Умань.

Не зважаючи на цей нещасний випадок, праця, щоб пробитись угору, не вгадала. Спільним зусиллям пройдено льодову строму і по довгому гірському хребті альпіністи та носії вийшли на початку липня на останнє гірське сідло, ставши на узгір'ї, що його назвали «Срібним плоскогір'ям». Тут поставлено останній, 8-ий табір, і звідсіля можна було вийти за один день на верх. Уночі звійалася буря. Години минали і вітер прибував на силі, переходячи в гураган. Глибоким снігом засипано табір і все довкола. На третій день було вже ясно, що немає що думати про перемогу. Треба було подумати, як вижити серед розбуялої стихії та зійти вниз. Рішено, щоб спробувати зійти вниз по хребті, не зважаючи на бурю, бо всі розуміли, що залишитися — означало згинутися. 8-го липня два альпіністи та три носії вирушили забити дорозу для головної групи. У сніговій заметілі альпіністи відбилися від своїх носіїв і ввечері, до краю виснажені, зійшли до одного з долішніх таборів. Уранці звідсіля на хвилю можна було бачити з-поміж хмар велику групу людей, яка поволі сходила вниз.

Знову став шаліти гураган. У дорозі серед бурі один по одному альпіністи та носії падали й залишалися на снігу. Два дні пізніше 4 носії добилися до долішнього табору, пробувши ніч у льодовій щілині. Надлюдськими зусиллями мешканці долішніх таборів намагалися прийти з допомогою своїм друзям, які змагалися з бурєю високо на хребті. Проте, їх спроби були даремні. 13-го липня ще один носій добився до долішнього табору, повзучи на відморожених ногах. До 15-го липня мешканці долішніх таборів могли ще серед свисту вітру почути крики своїх товаришів у загибелі. Пізніше крики втихли. Три альпіністи та 5 носіїв залишились у льодовій пустелі навіки. Спрокволу решта експедиції спустилася в яр до ріки. За ними залишалася гора — грізна, смертоносна й нездобута.

Минуло три роки з того часу, поки населення забутих Кашмірських гірських долин знову побачило людей з далекої країни, які прийшли змагатися з верхами. Трагедії минулих років тільки поглибили їх бажання перемогти, загартували їх серця та посилили волю. Знову поставлено табори на дорозі до верху. В недавно поставленому четвертому таборі пробувало 16 людей — 7 альпіністів і 9 носіїв. Вони готувалися, щоб далі спинатись на верх. Далеко на хребті можна було бачити надвислий карниз із снігу. Він не являв собою небезпеки; ним ніхто не цікавився. У першій таборі на долині залишився тільки один член експедиції. Минуло кілька днів без будь-якої вістки з вищих таборів. Тим то він рішив узяти конвой носіїв з харчами та поштою для своїх товаришів і рушити вгору. Стояла прекрасна погода і він скоро прибув на місце третього табору та дійшов до хребта, звідки можна було бачити останній, четвертий табір. Долина, де він був, була заповнена масою потопленого льоду. Ледви видна стежка провади-

ла по другім боці вгору та губилася в Рахіотський льодовій кручі. Довкола панувала планетна мертва тиша, яка проречисто говорила про страшну дійсність — про долю його друзів. Велетенська лявіна, що обірвалась з далекого хребта, із надвислого, незначного карнизу, змела все, що стояло їй на шляху та погребала табір і його поживців. Цього таки літа віднайдено місце знищеного табору й тіла деяких людей. Їх лиця були спокійні та дрімливі. Смерть знайшла їх без сумніву в глибокому сні.

Жах і зневіра огорнули навіть сильні серця надійних та досвідчених носіїв Шерпа. Деякі запевняли, що самі бачили, як гірські білі, снігові дівчата приходили щовечора до четвертого табору танцювати перед наметами блідолицих бородаїв і що це вони, ці дівчата, знищили табір та його мешканців. Та не було жаху ані зневіри в блідолицих бородаїв далекої батьківщини — отих, які тепер були сповиті льодом серед цієї закаменилої пустелі. Ще раз і ще раз в останні роки перед великою світовою хуртовиною приходили сюди змагатися з горою-вбивником,

але бурі, сніги, лявіни та громовиці зганяли їх додолу і не давали їм здобути верха.

Минуло ще понад десять років, як у променях денного світла, що вже згасло, стояла на цім верху самотня людина. Вона пробула на ньому кілька хвилин і вернулася униз. Що ж досягнув оцей сміливець і десятки його товаришів, які змагалися з могутнім верхом? Засвідчив силу та стійкість людського духа в обличчі трудів, небезпек, нещастя й катастроф. Утвердив для себе, своїх друзів і всіх нас гордість приналежності до людського роду. Доказав, що людині, і тільки їй понувати над природою та величчю її стихії. Тисячі літ люди дивилися на могутні, захмарені верхи зі страхом і подивом. Населювали їх шпилі чортами, злими духами та примарами. Аж знайшлися ті, хто прийняли цей визов сили, стійкості та винахідливості людини: вийшли на щовб*** і з переомгою знесли на доли для себе та інших почуття величі.

***) щовб-у або щовба-и — стрімкий, крутий вершок гори.

Віктор Харін

АЛЬПІНІСТИ

У альпіністів руки, наче ковані,
Обвітрені обличчя, погляд вверх,
І дихання, і м'язи натреновані,
І стиснутий залізно кожен нерв.
Мовчать ще неподолані вершини —
Захмарена, таємнича вишина,
Мов тигр у засідці, напружились лавини:
Прогавив ледь — і снігова труна
А там, внизу — розквітла тепла кашка,
Там у струмку полощеться лоза,
До білизни соромливі ромашки
Втупили жовті очі в небеса.
Вернутись?
В тепле поле поринути?
Сліди походу витерти з лиця?
А таємниць захмарених не торкнутись?!
Не вийде! Доберемось. До кінця!
Дійдем — і все! Дійти ми зобов'язані
Важкі шляхи не спинять нас ніде.
Ми спільною вірвовкою обв'язані
І спільна мрія нас вперед веде!
(з журналу «Фізкультура і спорт»)

Микола Марфієвич

В БУЙНИХ ВЕРХАХ...

В буйних верхах мрійна, чудова нічка,
На небі мерехтять зірничі милі,
В долині ген... шумить холодна річка,
Об скелі б'ються бистрі рвучі хвилі.

В глибокім сні природа заніміла
Серед тиші, далеко на роздолі,
Незнана постать ясна, сніжнобіла,
Блукаючи, глядить своєї долі...

Куди ідеш, мрійна, чарівна доле?
Я тут, подай мені свою біленьку руку,
Знай — ми тоді не розлучимось ніколи,
Покинь свою тугу — гірку розпуку.

Дивись на тебе ждуть верхи дрімучі,
На тебе ждуть мрійні шовкові трави,
На тебе зорі ждуть ясні, блискучі —
Проміння вічної краси і слави.

Чи то вона, моя чудова мрія,
Чи то моя блукає туга в гаю,
Чи то моя одурена надія,
Чи то моя любов — я сам не знаю.

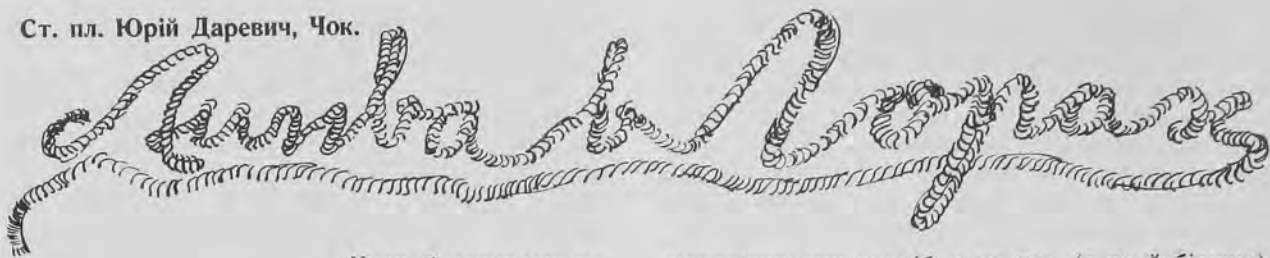
ПРОХАЄМО ВЖЕ ЧЕТВЕРТИЙ РАЗ!

**ЩЕ НИНІ
СПОВНІТЬ СВІЙ ОBOB'ЯЗОК!!!**

НЕГАЙНО ВИШЛІТЬ передплату за «Юнака на 1965 р.

5.00 дол.

Використанте спеціальний листок зголошення передплати, який ми долучили були до січневого та березневого чисел "Юнака". Виповніть його докладно та разом з грошовим переказом (моні ордер) або банковим чеком вишліть на адресу адміністрації "Юнака" в Торонто.

Автор цієї статті

Коли б запитати досвідченого альпініста, який його найкращий виряд, то він напевно б відповів, що линва, льодоруб і добрі черевики. У цій гутірці застаномися над перше названим знаряддям альпіністів — линвою, і перевіримо, чому саме вона така конечна в альпінізмі.

Линва, більш як котра інша частина виряду, уможливорює безпечне мандрування по стрімких скелях і льодових горах. Вона з'єднує, спаяну нею, групу мандрівників в один суцільний, від себе тільки залежний гурток. Рівночасно, вона накладає на кожного, прив'язаного до неї, відповідальність за поступ і безпеку цілої групи. У випадку, коли хтось із мандрівників посовгнувся, вона дає змогу його друзям притримати його падіння.

Безпечне горолаження залежне не тільки від вправного орудування линвою, але теж і від якості линви. Вона мусить бути досить сильна, щоб вдержати того, хто падає, але й при тому досить легка, щоб її можна вигідно носити; вона повинна бути не надто товста, щоб легко гнулася, (навіть коли мокра чи замерзла), але й не надто тонка, щоб можна її цупко тримати в руках. Довгі роки проб доказують, що найкраща з цього погляду линва сім шіснадцятих інча у промірі, зроблена з синтетичного матеріалу (т. зв. «гірського найлону» чи «голдлайн-найлону»). Саме скільки потрібно вільної линви між пов'язаними альпіністами, залежить від обтяжливості наміченого маршруту. Засадничо мандрівники повинні керуватися тим, щоб було досить вільної линви поміж ними для свобідного маневрування, головню на стрімких і високих стінах.

До однієї линви звичайно прив'язуються напереді три або чотири мандрівники, з провідником на чолі, а найменш досвідчені — позаду. При трудному спинанню по трімких скелях між

мандрівниками потрібно по сто, (а то й більше), стіп вільної линви. Коли маршрут має на меті тільки одну чи дві недовгі переправи по стромах, вистачає сорок стіп вільної линви. Для загального вжитку найкраще служить линва сто двадцять стіп задовжки і її може вживати група з трьох альпіністів у пересічному терені, чи група чотирьох — у нетрудному терені.

Мандрівники повинні пов'язатися линвою, коли входять на терен, де одній особі було б трудно чи неможливо самій, без чужої помічі, затриматися, коли б падала. Легкодушне ігнорування цього загального правила принесло горе неодному мандрівникові. Найкраще пов'язатися ще пеерд тим, як підступаємо до трудних переправ, а не коли вже члени групи держаться непевно на скелі. У кожному випадку група мандрівників повинна негайно пов'язатися коли проходить льодовиком, під час поганої погоди (навіть на нормально нескладних схилах) і коли хтобудь із членів того забажає. Краще наперед запропонувати провідникові пов'язатися, аніж упасти й тим зробити ведмежу прислугу собі та своїм друзям. Натомість треба завжди пам'ятати, що линва це тільки охоронний засіб, а не мотуз, яким сильніші та досвідченіші тягнуть на гору своїх друзів.

Передумовою мандрівки по горах з линвою це здібність нею орудувати та в'язати потрібні вузли: для сполучування линв — пластовий або рибальський вузол, а для прив'язування линви

Звивання линви

до особи — петля, (рятівнича петля на кінцях ливви, а звичайна чи «менгарнес» посередині). Спинання пов'язаної групи альпіністів вимагає багато вправи та досвіду поодиноким її членів. Усі посуваються враз тільки на нестримкім терені, де, щоб затримати посковзнутого альпініста, вистачить запертись тілом. У гуртовому ході не можна йти власною швидкістю, але треба держатися темпу цілого гурту. Ливва не може марно тягтися по землі, камінні чи снігу; її треба завжди держати злегка напруженою, звиваючи її незаплутано в звої чи попускаючи в потрібі.

У трудніших обставинах тільки один член групи посувається вгору чи вниз, інші ж забезпечують його при допомозі ливви, глядять як падає каміння, чи відпочивають. Відповідальність за забезпечення того, хто просувається у таких

обставинах, падає головню на того, хто слідує на ливві. Щоб забезпечити його, наступний за ним член групи сідає й замирається закамбуками так, щоб його тіло було кріпко заякорене, рівночасно обвиваючи ливву навколо своїх бедер. Він повинен бути звернений так, щоб ливва від того, хто спинався, бігла йому поміж черевки, через одну ногу, навколо бедер до протилежної руки, якою й стримує ливву на випадок падіння того, хто спинається (див. рис.).

Часто трапляється так, що той, хто забезпечує, не бачить, як спинається альпініст. Тим то цей у випадку втрати рівноваги повинен остерегти наперед умовленою кличкою, щоб той, хто його забезпечує, мав змогу приготуватись до раптового шарпнення. Початківці повинні старанно вправляти орудувати ливвою, покористовуючись нею навіть на легких схилах, щоб набутти вправи вжити ливву відрухово, певно та гладко, якщо зайде для цього дійсна потреба. Тому завжди треба пильнувати, щоб ливва була в доброму стані. Рішуче треба вживати ливв тільки найкращої якості, а вже ні в якому випадку не вживати пошкоджених, хоч би як незначно. Звинену у звої ливву, коли її не вживаємо, найкраще переховувати в сухому захисному місці.

Хто нищить "Юнака"?

В нашій видавничій праці велику шкоду спричиняють нам наші післяплатники. У першу чергу кожний післяплатник шкодить під оглядом моральним, бо про винюється проти кількох правил пластового закону (пластун є словний, сумлінний, точний.), і тим дає злих приклад інших. Крім того післяплатник спричиняє для нашого видавництва шкоду матеріальну. Ті, що не пересилають своєчасно своєї передплати, позбавляють наше видавництво фондів, потрібних на видавання журналу. Крім того поштова оплата за пересилку журналу до післяплатника, згідно з поштовими приписами, коштує чотири рази більше, як до передплатника. Тому прохасмо всіх наших післяплатників негайно заплатити за легкість і стати передплатниками!

ПРАВИЛЬНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ЛИВВОЮ

ХТО ЗМІНЯЄ АДРЕСУ

хай зараз повідомить про це адміністрацію "Юнака", подаючи свою давню й нову адресу.

Дивись!

На тебе ждуть верхи!

Ранок у горах. Перші промені сонця заблиски на вершках шпилів і поволі почали злізати, посуваючись по скелях і снігу вниз до горішньої межі лісів. На високім плоскогір'ю, між білими шатрами заметушились люди. Вони збирають свій виряд, варять нашвидку сніданок на вільних огнях і пакують похідні клунки, пригтовляючись до виходу в гори. Ось вони готові, і з табору коротким ву́жем посувається група молодих людей до недалекої гірської ущелини — мети сьогоднішньої мандрівки. Це великий масив гори, шпиль якої домінує над цілою околицею і тепер, закутаний у хмарах, бовваніє, як велетенське, грізно поглядаючи на дрібні цятки людей, які поволі йдуть на підходах, стежкою до головного хребта.

Стежка кінчиться. Перед ними вже тільки порепаний хребет, а за ним скелі, сніг і лід, а в далині ледве видно високо-високо останній кряж, який губиться в мряці. Тривога стискає молоді серця. Як поводитимуться на висотах серед небезпек? Чи стане мені сили волі і витривалості, щоб побороти труди? Ляк перед невідомим наповняє все тіло. Що криється за оцим першим хребтом? — Вони вже бачили здалеку стрімкі стіни, зрадливі плити льоду, покриті мілким снігом, і чули гук лавин, які заповідають білу смерть для необачних сміливців. Стихії природи панують тут, які в силі безслідно змести з лиця гори людей, подібних до мурашок.

Групи поволі підходять угору. Вони видрапуються по роздробленому камені, обходять небезпечні вертикальні стіни, зв'язуючись ланками, вдіраються на стрімкі скелі, вирубують собі льодорубами сходи у снігу і льоду і врешті досягають останній гірський хребет, який веде до шпиля, що губиться в хмарах. Тут уже немає небезпек, а проте хід їх повільний до безконечності. Утома огортає ціле тіло, незвичкі легені тяжко і скоро працюють, намагаючись втягнути розріджене повітря, часті ковтки води тільки на хвилину зводять спалені горла й уста. Ще трохи зусиль — і перша група входить на покритий снігом льодовик, і враз перед ними немає безконечної стежки вгору, а тільки сіре безкрає небо. На самім шпилі стирчить заткнена в снігу мала хоругва, залишена тут японськими альпіністами, які здобули цей верх кілька днів тому. От і всі групи на шпилі і по короткім відпочинку починають сходити вниз. Далеко внизу, над потоком чекають на них друзі з табору і, як уже западає гірський вечір, група за групою з'являється з-поза хребтів і з-поміж скель, спускаючись униз по снігових полосах. За ними велетенське чорне здобутий верх — ще далі в хмарах, ще більш тасмичний, а проте інший, ніж ранком. Радість і гордість огортає молодих людей.

Ще раз... ще раз людина прийняла виклик великої гори; протиставила свій розум, досвід, силу і витривалість стихіям природи і зійшла з перемогою.

У думках не одного тепер з'явилось і стало більш зрозумілим почуття при ватрі гасло великого альпініста, останки якого спочивають десь у гімалайських безвістях:

"Чи поборов ти ворога? Нікого, крім себе".

Це сталося в четвер, 9 липня 1964 року, коли 16 пластунів і пластунів здобули верх "Святині", один з найвищих шпилів у крайовім парку "Бенф", який був одною з багатьох цілей мандрівок пластового вишкільного табору "Хомолунгма".

Рання збірка

Табір відбувся в перших десятих днях липня цього року на плоскогір'ю, званім "Долиною Модрин". Це висока полонина на 7500 стіп понад рівнем моря, 1200 стіп вище останньої дороги, до якої доступ — крутою стежкою для пішого або кінного руху.

Довга й детальна була підготовка до першого вишкільного табору того роду. З природи речі він був табором експериментальним і дав багато вказівок на майбутнє планування таких таборів чи стріч. Пластунки і пластунки виїхали з Едмонтону автобусом і зразу ж стрінулися з незапланованими труднощами, спричиненими тотальним зіпсуттям транспорту. Автобус залишився в гаражі, а до місця табору учасники доволіклися пізно вночі. І так обставини змусили їх проспастися під голим небом, під гук лавин, дрижачи в своїх спальних мішках (наступного ранку потік, який пізніше розділяв два табори, був покритий тонкою верствою льоду). На другий день прийшов очікуваний і налагоджений кінний транспорт. Табір поставлено, виросли шатра, загоріли вогнища, готуючи страву, і остаточно таборівники були готові до головної цілі

свого перебування в горах, а саме гірських мандрівок. Тоді пішов дощ. Цілу ніч і цілий день стояла сльота. Таборова активність обмежилася до безкінечних гутірок, перериваних подекуди жартами.

Але несприятлива погода не зуміла цілком вбити ентузіазм, з яким учасники приїхали в гори. В одній із коротких перерв між великими водами весь табір вирушив до недалекої ущелини, яка розділяла таборове плоскогір'я від другої долини. Стежкою, все вище і вище, через снігові полоси таборовики досягнули ущелину на висоті 8566 стіп. Беручи до уваги погоду та інші умовини, це було досягнення. Туристи і в гарну погоду рідко досягають такої височини.

Відпочинок у горах

А все таки дощ ущух. Ясно зійшло сонце в суботу, на третій день таборування, і всі таборовики після вимушеного довгого відпочинку почали готуватись до першої високої мандрівки. Гора "Айфель" замикає західну сторону "Долини Модрин", досягаючи висоту 10101 стопи, коло 2600 стіп понад табором. Це колосальна купа каменю, закінчена високими вежами зі скелі. Північно-західня сторона покрита сніговими полами, через які відносно легко вийти на верх. Ранком о 10 годині весь табір вирушив вгору. Поділені на групи таборовики все вище і вище підходили до стрімких стін, якими оточений верх. Останніх 200 або 300 стіп. Закріпившись ланками, один по одному здобували останню стіну, і незабаром усі, які не повернулися раніше, стояли коло звичайного знаку на шпиль. Для багатьох це перший здобуток у цім спорті, перший досвід, здобутий у горах, перший іспит прикмет, якими відзначаються оці сміливі і мужні люди, що шукають пригод у горах. Западав уже вечір, як усі щасливо вернулися у діл, до табору.

Ось і ватра. Стомлені, але задоволені таборовики сідають навколо вогнища, попиваючи гаряче какао. Співані і сміхи молодих люде, які поборолі перші трудно гірських мандрів, а подекуди також звичайно добре прихований страх, який, — вони не знають, — так само природний як навколишнє повітря чи гори. Інструктор говорить про альпійську техніку в здобуванні верхів і засоби безпеки. На один з них, прислухуючись та дивлячись поверх полум'я ватри на недалекі ліси і оточуючі долину могутні верхи, бачить себе далеко-далеко, на висотах у колі міцних люде, які йдуть за викликом гір. Хто знає, чи колись один

з них не буде стояти на досі нездобутих вершках Андів чи Гімалаїв, які чекають на зусилля і посвяту сильних.

Поплили дні за днями таборування в горах. Здобування верхів сплелось із мандрівками плямами до довколишніх озер і долин.

Напроти табору, по тім боці озера Мореїн, міцний стовп із каменю — "Вавилонська Вежа". І тут вийшли учасники, засвоюючи собі нову для себе техніку і безпеку, про яку чули на ватрі. На другий день далеко мандрівка до льодовика "Вікторія". Тут знову нові враження і здобутки. Малими групами проходять вони великим льодовим масивом. На ногах у них залізні шипи, в руках льодоруби, очі закриті темними окулярами. Під доглядом інструкторів закріплюють вони своїх друзів у небезпечних переходах по снігових мостах, перескакують льодові щілини і проходять у діл до бічних морен.

Сходимо з верха

Однак молоде тіло може дати з себе тільки обмежену кількість фізичного зусилля. Це вже четвертий день безперервних мандрів. Тому наступний день відведений на відпочинок, бо нова мандрівка — це "Святиня", вершок зусилля, верх, який, мов велетень, домінує не тільки над довколишнім краєвидом, але й над думками таборовиків. Ввечері зголошені на мандрівку чекають перед шатром проводу. Стоять рядом перед інструкторами, слухаючи останніх вказівок: "Вставання о п'ятій годині ранку. Скорий вихід. Не можна залишатись на півдорозі. Хто рішив іти, мусить бути рішений вийти на верх".

Четвер, ранок. Групи відійшли, а ті, що залишилися, проводять час на коротких мандрівках. Ввечері підуть назустріч своїм друзям, що повертатимуться із "Святині". До них долучиться і новий гість із Торонта.

Комендант пластунів прибув опівдні до табору, і він тепер глядить на гору, де крізь далековид можна бачити маленькі точки люде, які сходять униз. Ось вони сходять з гори. І він глядить на радісні і розсміяні обличчя тих юнаків, які щойно вернулися з перемогою. Сміливий і оригінальний спосіб пластування тут — поєднання цього спорту мужності й гарту з традиційним пластовим законом і звичаєм.

А тим часом надходить уже останній день табору. Він виповнений активністю. Підготовка і перевірка пластових проб умілостей, яких навчилися у таборі.

Ввечорі остання ватра горить — не згоряє за жартами і піснями. Затра прийдуть коні, впадуть шатра і місце буде знову таке, яким ми його застали. Короткий схід униз, до озера, де чекає транспорт і дорога додому.

Скінчився табір. Роз'їхалися таборовики по своїх станицях. Чи залишилося щось нового, тривогого? Нові пригоди, досвід, закріплені чи нові дружні зв'язки. Чи все?

Колись, може незабаром, а може і в далекій бу-

дучині, в довгі зимові вечори або і в тихі літні вечори при ватрі у таборі, прислухуючись до журливої пісні, поверх полум'я побачать вони "Святиню" того велетня, на якого вони гляділи давно-давно із страхом та подивом. Згадаються зусилля, страх, і труди, і все те, що, може, більше, ніж будь-що інше в їх житті допомогло їм стати правдивою людиною.

І буде приємно!

Друг Сяхо

З НАГОДИ ДНЯ БАТЬКА...

В червні припадає день, в якому відзначають день батька. Один із наших пластових провідників пл. сен. Б. І. Шулякевич, кошовий станиці у Монреалі, переслав нам переклад "Молитви за сина", автором якої є відомий американський полководець і герой другої світової війни, покійний генерал Д. Мек Артур.

У цій молитві є прегарно змальований образ чесного, характерного і розумного чоловіка, яким хотів би бачити кожний батько свого сина, наслідника і перемця своїх ідей.

Друзі! Прочитайте цю молитву уважно! Вдумайтесь у значення кожного слова та речення і знайте: коли будете змагати до того, щоб бодай у частині стати таким, яким бажав бачити генерал Д. Мек Артур свого сина, Ваш батько запримітить це, хоч би Ви й про те мовчали. А тоді Ваш батько так, як автор цієї молитви, скаже колись: "Я НЕ ПРОЖИВ МАРНО..."

Редакція

Молитва за Сина

О Боже, дай мені сил, щоб через свою силу - пізнав власну неміч, і відвагою поборював страх; щоб був гордий і негнучкий в правдній поризці, зм'якшаний і гнучкий в перемозі.

Дай мені сил, щоб не нікчав для мрії; щоб усе знав тебе - а пам'ятав, що пізнання тебе є підставою життя.

Проводи його, боже, не легкими й вигідними дорожками під натиском ти острогого меча ти нових стремління. Нехай твоя воля виступає у спокої в бурях життя, твоя воля виступає ніколи для тебе, що не вистояло.

Дай мені сил, якого серце буде чисте, якого ціль буде висока, сил - який покорило себе, коли спробує провадити інших, який буде дворилом бачущого, зм'якшаний і гнучкий в правді.

А коли досягне усіх твоїх цілей, дай йому, боже, нести твою доповідь, щоб усе був поважний зм'якшаний, щоб не оцінював тебе з висотою. Дай йому покору, щоб усе диктувалося справжньою величю духа, одвертістю правдивої мудрості та гнучкістю правдивої сили.

А тоді я - його батько, зможу прошепотіти: "Я не жив надаремно."

Молитва Ген. Д. Мек Артура
Переклад: Б. І. Шулякевич

Друзі і Подрузи!

Якщо в Вашій рідні є малий братчик чи сестричка в новацькому віці (7 - 12 років),

попросіть Ваших батьків щоб запенумерували їм цікавий, місячний журнал **пластового новачка**

ГОТУЙСЬ

● "Готуйсь" їм напевно дуже сподобається та й вони читатимуть його з правдивим зацікавленням.

● "Готуйсь" появляється щомісяця, а річна передплата коштує у США — 2.50 дол., а в Канаді — 2.75 дол.

● Замовлення і передплату на "Готуйсь" слід висилати на адресу:

NOTUJS MAGAZINE,
c/o Plast, Inc.,
140 - 2nd Ave., New York 3, N. Y.,
U. S. A.

ЦІКАВА ВСЯЧИНА

БАОБАБ

Баобаб — дерево тропічної Африки. Воно особливо розповсюджене на безмежних саванах, які простягаються від вод ріки Лімпапо до південної границі Сагари. Баобаб росте також в Індії і в тропічній Америці.

Це високе (до 25 метрів) дерево з незграбним, дуже товстим, вузлуватим стовбуром. Дерево баобаба дуже м'яке і легке. З нього роблять човни, вози, будують житла. З волокнистої кори плетуть мотузки і тчуть грубі тканини. Молоде листя вживається на їжу; довгі, подібні на огірок, плоди задержують соковитий, придатний для їжі м'якуш.

У засушливу пору року дерево без листя, але покрите плодами. Цвітіння його відбувається під час дощу (у червні-липні), коли все дерево покривається дуже буйним, яскравобілим цвітом з атласистими пелюстками і сильним запахом. Цвіт баобаба розпускається ввечорі, а до ранку в'яне. Цікаво, що запилювання цвіту баобаба відбувається головним чином летючими мухами, яких притягає до цвіту солодкий нектар.

У ГОРАХ

Згубили хмари кресало
У пасмугах зливен
І знов сміється весело
Зеленоокий день.
Блукає промінь змієюю
В переливах роси,
І пахне даль мандрівкою,
Струмкішають ліси,
Нуртує тепла сивина
З вершечків голубих,
Над нами темна синява
І срібні голуби.

Струмки жолоблять жолоби
І піняться в скалі
Ідемо в царство голубів
На свіжий трон орлів,
Що висить над безоднею
Де вітер, мов мечі...
Біжать, біжать холодною
Стіною в височінь
Хребти, хребти зазублені,
Нездолані людьми
Та ми мети не згубимо,
Розітнемо грудьми
Заливні сонця повені
Повітря і туман.
Вершок цей непокорений
Покориться ногам,
Як плечі, спраглі холоду,
Спічнуть на льодівцях
Як небо — щире золото
Зорітиме в очах...!

(1946 р.)

ПІДКОРЮВАЧІ ГІР

Підсумки альпіністського сезону в Україні
1964 р.

На конкурс найкращих сходжень сезону минулого року альпіністи Радянського Союзу подали в президію Федерації альпінізму шістнадцять звітів.

Українським любителям спорту, напевне, цікаво буде дізнатися, що звання чемпіонів СРСР у класі технічно складних сходжень надано їм землякам — команді спартаківців України, яка здійснила підйом на шовбу*) Енгельса (Памір, 6526 м. над рівнем моря) по північносхідній стіні з перевалу Ніспар. Цю перемогу українців визнано своєрідним рекордом сезону — альпіністи вперше здійснили, надзвичайно складний з технічного погляду, підйом в умовах незвичайної висоти.

Видатне першосходження на вершину шовбу Енгельса тривало вісім днів. Учасники застосували на маршруті нове альпіністське спорядження, виготовлене й випробуване інженером Віктором Яковиною.

У складі команди було шість альпіністів: четверо киян — Анатолій Кустовський (керівник групи), Віктор Яковина, Юрій Яковенко, Володимир Черевко та двоє львов'ян — Генадій Шалаєв та Костянтин Клецько.

(За газетою «Радянський спорт»)

*) Українське слово — шовба — гористий шпиль гори (пik — франц. слово).

Ярослав Росляк

Майже кожний, хто взагалі думає про мандрівки в горах чи здобування верхів, принаймні переважна їх більшість, — думає про те, як ходити стежками лісом чи пляями, а вкінці як спинатись по скелистих стромах до верху. Проте, не на всі шпилі можна вийти тільки по твердій незрушній скелі. Багато верхів, навіть серед літа, покриті вічним снігом чи льодом, оточені широкими сніговими полями та льодовиками, що їх треба пройти. Їх часом навіть шукають досвідчені альпіністи, щоб використати, як легку, що невтомляє, дорогу додолу, назад до табору.

Початківці горосходжування не стануть зразу дертися на високі шпилі, покриті снігом чи льодом; вони певне почнуть спершу (і правильно) з маленьких горбів, де сніг лежить тіль-

ки взимку, і тільки поволі, ступнево будуть зазнайомлюватися зі снігом і льодом у великих горах. Все таки, навіть новики в тім спорті повинні пізнавати та засвоїти собі основні правила та способи горосходжування по снігу й льоду та познайомитися з окремим вирядом, який служить альпіністам у таких випадках.

Поминаючи такі побічні та самозрозумілі речі, як тепле одіння (враз із шапкою та рукавицями), темні окуляри тощо, — основні й окремі частини альпійського виряду для проходження снігом і льодом — це льодоруб, линва та залізні скоби (гаки) на черевиках.

Льодоруб — це ніщо інше як свого роду джоган, тільки легкий і більш пристосований до гірських потреб. Як такий, він багатогранний прилад, якого в альпійському таборі, або й деін-

де, можна застосовувати в багатьох випадках. Однак його найпопулярніший ужиток — у мандрівці горами по снігу та льоді. До тієї самої категорії можна зарахувати теж і дві інші вищезгадані частини альпійського виряду. Залізні скоби це ніщо інше, як кілька залізних, гострих цвяхів, що отримані разом, становлять ніби маленьку борону. Їх прикріплюємо до черевиків і таким чином вони являють собою стабільну опору на стрімкому льоді чи твердому снігу.

Майже неможливо за короткий час (скажімо, за один сезон) познайомитись докладно з усіми проблемами альпіністики, зв'язаними з мандрівкою по снігу та льоді. Тільки довгий досвід провадить до їх вивчення та засвоєння. Новик зустрінеться вперше зі снігом у захищених від сонця ярах, де короткі снігові поля dadуть йому перший досвід. Скоро він дізнається, що в нестрімкому та м'якому снігу легко йти вниз чи вгору, роблячи сходи собі та своїм товаришам, що йдуть за ним (вгору носом черевика, униз п'ятою). Коли сніг стрімкий і твердий, або на не дуже стрімких льодових схилах, доцільно прив'язати до черевиків залізні скоби, які, вбиваючись гострими кінцями в лід чи сніг, дають достатню стабільність, дають змогу швидкого переходу без небезпеки посовгнувшись чи впасти. Коли стрімкість терену доходить до такої міри, що скоби не дають потрібної безпеки, тоді доводиться вирубувати сходи льодорубом на кожний крок. Звичайна річ, що на кожному стрімкому переході всі члени групи пов'язують себе ливною і, в міру потреби, закріплюють провідника, як він працює, прокладаючи дорогу вперед. Одне з найосновніших правил, з яким новик повинен познайомитись, це самозатримка на снігу чи льоді (коли хтось посовгнувся чи впав). У таких випадках перш за все треба впасти ніцма на сніг чи лід, або після падку обернутись до такої позиції і, вбиваючи гострий кінець льодоруба в сніг чи лід, так підіждати аж до затримки тіла. Цю самозатримку треба постійно вправляти в безпечних контрольних умовах, аж доки вона не стане

звичкою. Основне правило, що в ніякому випадку не вільно пустити з рук льодоруба, також є справою вишколу. Тут нічого покладатися на інстинкт самозбереження, бо інстинкт у випадку паніки, спричиненої падком, накаже недосвідченому викинути льодоруба та пробувати стримуватися нігтями чи пальцями на льоді, що може скінчитися з дуже сумними, трагічними наслідками.

Окремі проблеми існують при переходах льодовиками. З цими питаннями можна зустрітись і в початках сходження по високих горах. Льодовики це великі масиви льоду, звичайно покриті снігом, який ховає великі та глибокі щілини — найбільшу небезпеку для альпініста. Є люди, які, підійшовши під льодовика, ідуть і далі не пов'язані ливною, без сумніву, на підставі неправильної думки, що, чого не бачимо, то того нема. Досвід приходить аж тоді, коли хтось впаде в щілину, покриту снігом. Очевидно, такий випадок сприяє випробуванню техніки рятівництва в горах. Все ж таки обережніші пов'язуються ливною при вході на льодовик, а рятівництво вивчають у кращих умовах. Ще кращий спосіб, коли створити дві групи, пов'язані ливною, щоб, на випадок провалу в щілину одного члена чи цілої навіть групи, були на поверхні льодовика люди, які можуть дати потрібну швидку допомогу. Льодові щілини над-

звичайно холодні, тож, хто провалиться в неї, без допомоги може скоро замерзнути, хоч на поверхні гаряче. Тому вишукування й обхід льодових щілин, їх перескакування в крайній потребі, переходи та закріплення себе на снігових мостах, — це все досвід, який необхідний мандрівникові на льодовиках і який слід набутти під умілим оком досвідченого альпініста, поки самому пускатись у льодові пустелі.

ДЕЩО ПРО АЛЬПІ- НІЗМ

Шановний
Друже Редакторе!

Перебуваючи в горах Британської Колумбії, я переживав презарні пригоди і бачив різні можливості, щоб зацікавити і розбудити охоту поміж юнацтвом і старшим пластунством до мандрівок у гори. Коли я був у Пласті у Вінніпегу 6 років, я ніколи не сподівався, що мандрівництво у горах таке цікаве і приємне. Тепер думаю, що пластуни могли б собі дозволити на дальші мандрівки. Доказом цього є зустрічі 1955, 1957, 1959 і 1963 років.

Тож пересилаю Вам до використання в журналі «Юнак» деякі основні відомості про альпінізм. Може вони заохотять пластунів до плянування і підготовки мандрівок у гори.

Ст. пл. Ігор Старак, Чок

Влітку 1963 року пластуні станиць Вінніпегу, Саскатуну і Едмонтону започаткували нову ділянку пластування поза межами України — мандрівництво у високі гори, альпінізм. Незвичайний успіх таборів і мандрівок по горах провінції Алберти в Канаді (в районі «БАНФ-Парку») викликали великий ентузіазм і зацікавлення юнаків і старших пластунів альпінізмом.

Однак мандрівка в гори з метою здобуття якогось вершка вимагає обережного і старанного підготування та обміркування. Треба взяти до уваги в першу чергу такі основні питання

1. КУДИ МАНДРУВАТИ?

Сьогодні існує багато англомовних видань підручників з ділянки альпінізму з багатими інформаціями, мапами, описами тощо. Їх щороку доповнюють та справляють члени Клубу Альпіністів Америки. Один із кращих це — «Клямберс Гайд»).

2. З КИМ ІТИ?

Поодинокі групи альпіністів складаються тільки з трьох осіб, що мають спільну лінву і весь час співпрацюють.

3. ЯКІ Є НАЙВАЖЛИВІШІ СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ ВИРЯДУ?

- а) «Десять конечних» це обов'язкові речі, без яких не можна вибиратися в дорогу. До них належать такі предмети: Мапа околиці, компас, електрична лампочка із запасними батареями і жарівками, чорні окуляри проти сонця і снігу, окрема (рятувальна) їжа і вода, окремі рукавиці, светер і теплий жакет, сірники в непромакальній коробці, кусень свічки, складаний (кишеньковий) ніж і окрема коробка з медикаментами першої допомоги.
- б) Черевики. Добрі гірські черевики (дивись рисунок 1) конче потрібні для успіху мандрівки.
- в) Топірець (айс акс) конче потрібна частина виряду, передовсім, коли сподіваємося снігу на горі (Деякі гори мають «вічний сніг»).
- г) Линва. Туристична лінва повинна бути завдовжки 120 стіп (40 метрів), а 7/16 інча груба. Модерні лінви роблять із синтетичного матеріалу, як «найлон» чи «перілон». Вони дуже міцні, добрі і безпечні. Така лінва витримає вагу двох тон (4000 фунтів) навіть у мокрому стані. Досвідчені альпіністи провіряють лінви перед самою мандрівкою, щоб упевнитися, чи вони непошкоджені вогкістю тощо. Лінви позначають яскравою фарбою у відступах щодвадцять стіп. Така позначена лінва придається для обчислювання віддалі та висоти гори. Лінва це найвірніший і нерозлучний друг кожного альпініста.

4. ЯКОЇ ПІДГОТОВКИ ВИМАГАЄ МАНДРІВКА У ГОРИ?

Мандрівки на вершок гори вимагає довшої і систематичної фізичної заправи. Спортові ігри, їзда на вельосипеді або звичайний, щораз то важчий хід навпростець — це найкращі способи підготовки до мандрівок з метою здобування висот.

БОГИ, ДЕМОНИ І ЛЮДИ

(Переклад з англійської книжки «Дзе ейдж оф
Маунтенірінг» Джеймс Ремзей Ульман-а)

Чи поборов ти ворога?
Нікого, крім себе!

Маллорі

Сонце впало. Багряні тіні швидко пробігають по пушах тибетських гір і будівлі старовинного монастиря в долині вже зливаються з гірським камінням.

І вже, по долині несеться звук труб — маторошний, монотонний звук, довго витриманий; довго він відбивається від кам'яних стін Долини і від льодовиків, що високо вгорі.

У відповідь почувся дзенькіт цимбал і дрібненьке сюрчання коліс молитви.

Чоловіки, немов застигли, підігнувши ноги навхрест, сидять на монастирських терасах і при отворах до печер, вирубаних у живій скелі. Коло них купами каміння, а кругом усе — пуша. Вони жовті, загартовані мужі, сидять у саморобних шатах, на головах гострокінцеві шапочки: це святі лами — священнослужителі Будди. Вони спокійно сидять і, як присмерк глибшає, їх очі підносяться на гору, що маячить над ними, мов білий велетень.

Це магічна гора, на яку вони дивляться: вона свята і надприродна. Ціла вона оповита таємницею та страхом, стоїть стара як ніч. Ця гора — це захист духів і демонів. Великі тіністі обриси з очима, що палають, снуються по льодовиках, а на похмурих висотах духи померлих сходяться на чорну розмову з виючим вітром. Недобрі духи Сукпас, Жідагз і Нітікані також там; усі три тиняються по синіх провалах і ховаються за стіни пропастей. Також кровожадні Сніговики, довговолосі з хвостами, бродять по високих скелях під зорями.

Горе тому звичайному смертнику, який би посмів піти у цей льодом покритий світ понад землею. Горе тому, хто хотів би порушити цю демонами бережену святиню богині гори.

Лами Ронгбукської долини вдивляються у велетенський, грізний, білий шпиль гори, що над ними, і поволі крутять свої колеса молитви. — Хомолюнгма, — вони шепочуть, — Мати, Богині світу!

Довгі тіні швидко лізуть по горі. Вони падають на льодовика та на снігові поля, на пропасть і на льодову стіну; вкінці вони вилазять на хребетні шпилі, що торкаються неба — десять тисяч стіп понад долиною, де дві маленькі постаті помалу рухаються вгору та підносяться до чорного неба. Вони рухаються з крайньою повільністю, їх ноги тягнуться по камені інкрустованим льодом, їх тіла згинаються майже вдвоє, бо борються з вітром і з метелицею.

Їх обличчя не жовті, а білі під їхніми примерзлими бородами; на їх головах не гострокінцеві шапки ламів, а шкуряні шоломи, підбиті хутром. Темні окуляри закривають їх очі, на плечах наплечники, а в руках, що в рукавицях

з одним пальцем, вони міцно стискають свої льодоруби. Ще кілька кроків наперед. Потім знову кілька.

Їхні серця гупають, немов перед розривом; легені здригаються, хапливо вдихаючи ковтями кисень, що вже неставав, а останній блиск дня помалу спливає з неба. Враз — вони зупиняються.

Довго стоять нерухомо, спираючись на свої льодоруби та задивляючись угору. Понад ними цей пустий хребет стримить круто в простір. Їх очі напружуються, та в сутінку вони не бачать ні звіря, ні демона, ні богині; вони теж не чують зойків померлих і проклятих. Все, що вони бачать, це той бурий, сніговий поплямлений, камінь, що простягається у безвість; одинокий звук, що доходить до їхніх вух, це рев вітру. Та ці двоє чоловіків не йдуть далше, бо знають, що далше йти — це вмерти. Ніч уже на порозі. Вони дали все, до останньої краплі своєї сили та волі, та це не вистачило. Той могутній білий шпиль вори все далі маячить над ними, незрушений стоїть так само, як стояв споконвіку. Котрийсь починає поволі спускатися надолину. Другий, ще далі стоїть та задивляється вгору. Біль, утома та розчарування тяжать на його душі, мов оливо; та його очі, із-за чорних окулярів кидають вершкові тихий визов неподалою людини.

Своїми порепаними та задубілими від морозу губами він прошепотів:

— Чекай, старульо! Ми ще тебе здобудемо!
переклав ст. пл. Д. Струк

ЦІКАВЕ З МАТЕМАТИКИ

Чи знаєте?

Якщо від трицифрного числа відняти число з тих самих цифер у протилежному порядку, дістанемо різницю, яка подільна через 99. Добуток рівняється різниці першої та останньої цифри першого числа. Для прикладу:

793

— 397

$$396 : 99 = 4 = (7 - 3)$$

Спробуйте самі з іншими числами!

Подав: О. З.

ВЖЕ ВИЧЕРПАНІ

такі числа «Юнака»:

ч. 1 з 1963 р., ч. 1 і 3 з 1964 року та ч. 1, 2 і 3 з 1965 року. Прохаємо їх більше не замовляти ані не реклямувати, бо ми їх уже не маємо на складі.

Адміністрація «Юнака»

Альпіністка Ляля

Нарешті Ляля сиділа в автобусі. Замріяна, зарум'янена — красуня, мов ягідка. Навколо неї вовтузилися інші Лялі; співали, весело цвіркотали, щебетали, здавалося, що автобус — повний горобців. Сама Ляля не вдавалася в жар-твіливе лепетання язиком. Її очі, мов вуглики, горіли сподіванням довго очікуваного. Її рожеві губки стягнулися в маленьке кільце, борідка напружилася, на чолі появилися ледь помітні зморшки. Все це вказувало на те, що Ляля серйозно й зосереджено задумалася.

О! Як довго вона очікувала цієї хвилини. Як довго й пильно вона готувалася до цієї подорожі.

— Уявіть собі, — вона говорила своїм товаришкам у школі (вони були англійки й не мали пластових таборів у горах так, як Ляля), — я їду в гори на табір! Я вже так хвилююся. Щовечора роблю руханку, щоб стратити тих пару інчів... От, от і я матиму кругло 36-22-28! А там у горах не можна якбудь виглядати! Та ж уявіть собі! Там будуть хлопці! Вони прийдуть з усіх-усюдів. І що б вони собі подумали про мою альпійську форму, як би я тепер не виправила її? Багато та з гарячим ентузіазмом Ляля оповідала своїм товаришкам, що аж пінилися з задрости.

І от нарешті вона вже їде. Вже місяць наперед Ляля готувалася до подорожі. Пильно слідувала в газетах за випродажами, бігала щодня до міста й скуповувала потрібний альпіністський виряд: шовкові блюзочки, наймодніші спіднички, вузькі та розтяті ззаду (щоб було легше ходити по горах — пояснювала Ляля мамі), пару наймодніших купелевих костюмів; різні тенісівки і мештики, одну пару на високих закаблуках, бо, як говорила Ляля, в таборі вона таки муситиме ходити на високих закаблуках; аджеж її ніжки тоді так привабливо й струнко виглядають. Ще багато, багато всілякого виряду скуповувала Ляля, бо добре собі пригадувала гутірку, де запрошений альпініст пояснював, що в горах можна всього сподіватися, що в горах треба бути готовим на все! Ну, напевно по таборі влаштують забаву, подумала ще тоді Ляля, а тепер уже везла з собою прекрасну літню вечірню сукню. Мала й Ляля з собою інші конечні речі: рольки для волосся, різні мила й шампу, гарну білизну, нічного халатика (шовкового з коронкою), золототкані виступці. Тому, що вона змерзає вночі, Ляля захопила з собою гумову пляшку на теплу воду й аж три мішки до сну.

Коли Ляля приїхала під домівку й її батько почав вивантажувати Лялін виряд, то друкомендант аж вхопився за голову. Він (досить зухвало, думала Ляля) запитався Лялі, як вона думає винести три валізки й наплечника на місце табору. Але Ляля тільки посміхнулася.

Вона зовсім добре знала, що там будуть коні, які возять гірські припаси для табору, і вона була зовсім певна, що вони і її речі завезуть. Крім того, там же ж будуть хлопці, а вони напевно не дадуть Лялі мучитися. Зрештою, це її взагалі не турбувало. Хтось вже їй там може, так як і завжди.

Ну, от вона вже й їде. В автобусі далі гармидер і сміхи, а Ляля вже собі уявляє, як то на першій ватрі вона зустріне Його. Він стрункий, засмаглий, першокласний альпініст, угледівши її напевно легенько усміхнеться, а потім непомітно почне пробиратися до неї... О, так! Вона, так як би його вже бачила! І він, уявіть собі, він — українець! От батьки радітимуть! Легенька приємна усмішка промайнула на Лялінім обличчі. Це прекрасно!

Уже в'їхали в державний парк. Ще трохи й уже на місці. Ляля була перша з автобусу.

Ляля в горах

— Ах! Як чудово, — вона скрикнула, бо околиця була дійсно чудова, а Ляля ще, крім того, мала дуже ніжну чутливу душу і краса природи змушувала її груди хвилюватися і рівномірно підноситися та опадати, коли Ляля вдихала свіже гірське повітря.

Бистрим пластовим оком Ляля облетіла площу, де розвантажували автобус, і була вражена тим, що їх автобус був одинокий. Значить, хлопці ще не приїхали! — Ця думка змусила куточки її чорних брів підвестися на мить, але зараз же Ляля порадувала себе думкою, що хлопці мабуть уже давно приїхали й їх автобус від'їхав, а вони тепер уже на місці табору ставлять їм, дівчатам, шатра...

Ця тепла та приємна думка додала Лялі нової сили і вона долучилася до свого гуртка, що збирався відмаршувати вгору на плато, де мав бути табір.

Коли бунчужний табору спитав Лялі, чому вона не збирається брати свій виряд, вона при-

ємно усміхнулася й саркастично завважила, що джентелмен ніколи б так «грубо» не звернувся до жінки. Але все ж таки пішла до купи свого багажу, віднайшла свою об'ємисту торбинку і стала назад у лаву.

— Решту прошу завантажити на коні, — сказала жартома-серйозно. В торбинці вона мала самі найнеобхідніші речі: рум'ян (шмінку), пудерничку і т. д., і це вона взяла з собою. Всі несли свої наплечники. До Лялиних гримасів її товаришки вже звикли були і вони не дуже дивувалися. Поволі гурток почав спинатись угору крутою стежкою. Ляля йшла жваво. Правда, торбинка їй заважала, але її підтримувала думка, що нагорі вже чекає на неї табір і Він. Помалу так добилися до поляни...

Лялі вмить заболіло під серцем і вона розгублена та розчарована глипала кругом на безлюдну поляну. — Їх немає! — промайнуло в голові й відразу Ляля відчула страшну втому.

Усі посідали та стали очікувати коней. Нарешті прийшли й коні. Вони принесли харчі й шатра. Провідник сказав, що він узяв те, що найголовніше, а решту привезе завтра, бо сьогодні коні вже помучені. Ляля збілділа. Умить дістала свою мігрону й попала в гістеричний плач.

— А що я робитиму? А де я буду спати? Мій мішок, мої речі — все там на долині! Ох, Боже мій! Ох, горе мені! Куди дітись?

Бунчужний табору, що якраз прийшов з кінями, намагався заспокоїти Лялю. Мовляв, було неможливо взяти її речі. Та вона тільки звирілася на нього і далі заводила своє голосіння. Вкінці надійшов комендант з великим наплечником на плечах. Почувши Лялине голосіння, він намагався розрадити її тим, мовляв, відступить їй свого мішка та повітряного матраца. Це трохи заспокоїло Лялю і вона, виглядало, погодилася зі своєю нещасною долею.

Було вже запізно розбивати шатра того вечора і комендант вирішив, що всі спатимуть одну ніч під голим небом. Дівчата трохи боялися, але нічого було діяти. Таким чином перший день та перша ніч на таборі знищили Лялину мрію. Тепер вона жила й утішала себе тільки надією на завтра, — що вже приїде Він і що тоді Він охоронятиме її та візьме її з собою в гори.

Наступного дня приїхали нарешті хлопці. Але, ох Боже! Всі такі молоді, ні один не альпініст, ні один не пасував до Лялиної мрії!

Ляля захворіла. Її м'язи не витримали. У неї виникла нервова гарячка. І вже на третій день табору Ляля, сумна й хвора, їхала автом назад додому. Удома вже її чекали зажурені батьки, що не могли ніяк собі простити, що пустили свою доню кудись у гори, де труднощі незлічимі, де сам вихід до табору мало що не викінчив їхньої дорогої дитини. Вони зі сльозами цілували її, обіцяючи собі ніколи більше не наражувати її на альпійські небезпеки!

(Едмонтон, 1965 р.)

ЦІКАВА ВСЯЧИНА

МОЛОЧНЕ ДЕРЕВО

У Коста-Ріці (Еквадор), на північному узбережжі Венесуелі та в інших країнах Латинської Америки можна зустріти невеликі гаї високих тропічних дерев з гладкою корою та блискучим шкур'ястим листям, схожим на фікусове. Плоди їх — маленькі ягоди — неїстівні. Дерево ціниться за свій молочний сік, що витікає при надрізі кори. Тому й саме дерево зветься молочним.

Впродовж години з одного надрізу можна добути близько літру соку, який населення споживає замість молока.

Друзі і Подруги! Пресовий фонд призначений на дальшу розбудову та покращання Вашого "Юнака"! Тому

- кожний юнак і кожна юначка,
- кожний юнацький гурток
- кожний юнацький курінь
- кожний приятель нашого "Юнака"

повинні переслати принаймні один раз у році

СВОЮ ПОЖЕРТВУ

НА ПРЕСФОНД "ЮНАКА"!

Не відкладайте цього на пізніше. Зробіть це негайно самі і подбайте, щоб і другі це зробили. **Хто черговий?!**

В долині Модрі́н:

ГОРА АЙФЕЛЬ

Д. Струк

СКЕЛЯСТІ ГОРИ І МИ

I.

Мов грізний велетень перед Давидом,
Стрімким ви оком дивитеся вниз.
Вас мие дощ і сушить вітер,
У пишні шати одягає сніг.
Льодовики сивизною покрили ваші скроні.
Вночі короною вкрашають вас сріблісті зорі,
А вам до ніг схиляють голови в поклін
Зелені пахощі, підгірні дерева.
Коли на ваших гостро-гранних плечах
Щоранку рветься чорний параван,
Ви вमितь спалахуєте самоцвітом,
Як сонце мие ваш гранітний стан.
Ваш перший віддих потрясає
Лявінним гуртком тишу нічну,
Дзеркальне небо криє пара,
Що зразу ж перемінюється на росу.
Ваші озера — сині очі
Спокійно дивляться на світ,
Бо зранку ще вмивались у потоці
Молочних зір, що ніччю в обрії сплили.
Ще мить одна, і сонце з вами йде на герць,
Пускає в вас свої проміння, з міді стріли,
Що одбиваючись об ваші тугі груди
Дрібненьким золотом розбрискуються на поля.
Для вас мільйони днів так радісно пройшли.
Ви гралися з природою, зі сонцем,
До вас лестились пестуни вітри —
Бо ви були тим велетнем нездолним.

II.

Аж раз,
з низів
до ваших ніг зблизились
ми.

Спочатку,
ви лиш дивувались;
немов мурашок
струшували нас,
лявінами над нами рокотали,
щоб у снігу і слід застиг по нас...
Та ми —

не одвертались:
ми не лякались вас.

Ви велетень — а ми Давид!
У вас гранітні груди;
м'язи — сталь:

У нас лиш воля — ум!
Воля,
що скріплює, пружинить наші м'язи —
Ум,
що катапулькою замірився на вас:
і вже!

У ваші груди вп'ялися гаки,
а м'язи ваші спутав ланковий обруч,
на ваших скронях знаки «раків»,
а на вершинах — ми!

І ми в побіді не над вами,
а над собою, над життям,
Лишаємо на пам'ять перемоги
свої стяги:

Хрести,
статуї,

та «керни»!

(Едмонтон, 19 лютого 1965 р.)

ЄДИНА ПЛАСТОВА КРАМНИЦЯ В КАНАДІ

ПЛАЙ

продає

● книжки — шкільні підручники — молитовники — часописи — журнали — образи; ● різьбу — рами до образів — кераміку — вишивки — полотно і нитки до вишивання; ● дитячі іграшки — спортове приладдя — таборовий виряд; ● солодоші — содові води; ● пластові однострої, відзнаки і т. п.

● Кооператива «ПЛАЙ» приділює щорічно зі свого зарібку більшу пожертву на пластові цілі.

PLAY - COOP. LTD.

768 Queen St. W., Toronto 3, Ontario

СТЕЖКОЮ ВІДВАЖНИХ

М. Борушко

У кожного спортсмена є своя пристрасть. Моя — це оригінальна: збирати альпіністські значки. Їх вже багато, хочеться мати ще більше. Та особливе місце серед них займають два, які не входять до колекції, — значки майстра спорту та заслуженого тренера СРСР. Варто поглянути на них, і вмиль пригадуються снігові вершини гір, стрімкі урвища, важкі переходи, вечірні вогнища та наші альпіністські пісні — веселі, смішні, складені невідомими авторами.

Ось майже тридцять років я присвячую свої відпустки подорожам у гори. Почалося все просто. Молодий учений, нині академік Академії наук УРСР І. М. Франкевич, запропонував мені, молодому робітфахівцю, провести відпустку разом. І тут я зрозумів вірність твердження: хто хоч раз побував у горах, обов'язково повернеться до них удруге.

Повернувся і я. І не тільки тому, що альпійське повітря особливо приємне своєю чистотою та свіжістю. Не тільки тому, що оксамитова зелень лугів і лісів Сванетії милує зір; що світанки в горах не можна описати — їх обов'язково треба побачити; що однаково красиві і двоголова снігова шапка Ельбрусу, і уривчасті контури дворогої красуні Ушби.

Ні, є в альпінізмі своя велика романтика першосходжувача, відкривача нових шляхів. Адже кожний перехід вершини досі неходженим маршрутом це великий спортивний подвиг. Він приносить насолоду своєю складністю та відчуттям власної гідності: було надзвичайно важко, але ми не відступали, подолали все і стали переможцями! Після таких подій починаєш сам себе шанувати вище, працюється значно легше. Адже, виявляється, ти спроможний на сміливі справи!

Ось ця романтика і взяла в полон мене та мого постійного супутника — наукового працівника Віталія Анненкова. Довго ми думали, як скорити красуню Ушбу, першими здійснити найскладнішу переправу до неї — з півдня. Коли ми говорили про нашу мрію, місцеві жителі — свани, чудові знавці гір, лише скептично посміхалися. Красуня Ушба недоторканна, її вершини ніхто не досягав, її неможливо досягти. Але ж що важче, — то привабливіше!

Вирушаємо в дорогу. Спочатку все дуже приємно: машина легко вибирається вгору, ми співаємо в кузові, підставивши обличчя ласкавим подихам вітерця. Зрештою, стоп, зміна транспорту. Тепер наші союзники та супутники — невеличкі витривалі ішаки. З їх допомогою підіймаємося до базового табору. Тепер, як говориться, повністю переходимо на самообслуговування, далі все залежить від власної спритності та тренуваності.

Проходимо льодовик Гуль і біля гирла широкого проходу змушені одягти «кішки». Фірт*) не скутий морозом, рухатися можна швидко. Але обережно. Під тонким шаром снігу лід, багато хитких каменів. Від найменшого дотику вони падають, можна помилитися і разом з ними зірватися вниз. Весь час забезпечуємо один одного. У щілини скелі вбиваємо металеві гаки.

А ось і дійсна загроза. Наче зберігаючи якусь таємницю Ушби, раптом зрушує з місця і починає повзти на нас велетенська брила. На щастя, вона не встигла розвинути великої швидкості і заклинилася за півтора метра від останнього у зв'язці альпіністів. Можна полегшено зідхнути. Тим більше, що вся загрозна дільниця вже позаду.

Нарешті досягаємо ключового місця — стіни південної вершини Ушби. Розглядаємо її і починаємо розуміти сванів: немає жодної можливості піднятися нею. Око не може відшукати найменших поглиблень, хоч якихось зачіпок. Невже відступати? Ні, ми прийшли сюди для суворого поединку, ми почнемо його і повернемося на базу тільки переможцями!

Першим зависає над урвищем лєнінградець, кандидат наук Володя Старицький. Обережно вбиває гаки, чіпляється за найменші нерівності скель і поступово, повільно просувається вгору. Затамувавши придиш, ми стежимо за ним, ладні щомиті прийти йому на допомогу. Ось він вже на маленькій площадці. Тепер можна навіть на весь голос вигукнути «ура». Адже головне — пройти першому. Збираємося всі разом і організуємо перепочинок: міцно прив'язуємось до гаків, бо стояти вільно на нашій полиці не можна. А наступного ранку ми були на вершині південної Ушби. Все ж скорилася вона людині!

Та труднощі далеко не закінчилися. Сидячи на ливах, з великою обережністю досягаємо перемички між південною та північною вершинами Ушби. Перепочинок? Про нього й нічого мріяти. Перемичка, наче льодяний ніж з крути ми урвищами-стінами. Найменша необережність,

*) Фірт — зернястий сніг на верхів'ях гір (нім.).

і важко навіть уявити її наслідки. А зліва нависає сніговий карниз, який щохвилини може обірватися на нас. Тому, не зважаючи на втому, знову в путь.

Наступного дня вже порівняно легшим шляхом досягаємо північної вершини Ушби. Пишемо записку, ховаємо її в каменях і, не марнуючи часу, починаємо спуск. Знову довгим сніжним гребенем з великою кількістю карнизів. Знову крутий льодовий схил. Ідемо на «кішках». Інколи втрачаєш опору, коли льодоруб, на який спираєшся, проходить наскрізь тонкий шар карниза. А під ним безодня!

Залишилась остання перешкода — близько вісімдесят метрів льодового схилу з тріщиною посередині, який веде до «подушки Ушби». Години напруженої праці і ми біля мети, на порівняно відлогій сніговій площадці. Кінець багатоденної складної переправи! Увечері, біля альпіністського вогнища, ми розповідаємо товаришам про свій шлях, про наші переживання в години важкого штурму.

В ДОРОЗІ НА ЛЬДОВИК

Я так докладно зупинився на цьому епізоді свого альпіністського життя тому, що він найбільше запам'ятався мені. Адже не примушував нас, в основному науковців, викладачів вузів, людей не таких уже й молодих — йти на цю складну переправу. Нас покликали гори! А вони однаково ваблять своєю романтикою в усіх кутках землі.

Це, власне, було моє останнє складне схо-

дження. Підкреслюю — складне, бо гори все одно залишаються місцем найкращого відпочинку для мене і моїх численних колег. І не тільки Кавказ. Доводилось мені з альпійськими альпіністами штурмувати скелі Уелсу, бував у горах Болгарії. І не просто милувався ними, а ще й ще раз перевіряв свою здатність скоряти прекрасні витвори природи.

НА ЛЬДОВИКУ ВІКТОРІЯ

Але останнім часом, я головним чином, навчаю молодь, передаю їй свій досвід. Дуже приємно, що молодь також прагне до складних маршрутів, до перевірки своїх морально-вольових якостей в поєдинках з природою. І коли через чотири роки дев'ятеро моїх вихованців вирішили повторити нашу переправу до Ушби, це було чи не найкращим подарунком мені.

Багато юнаків і дівчат бачив я перед альпіністським вогнищем за роки перебування в горах. Близько тридцяти з них носять на грудях сріблясті квадратики значків майстрів спорту. Це особливо радує. Адже вони в якійсь мірі завдячують майстерність мені, а незабаром хтось завдячуватиме їм. І це дуже добре, коли виникає подібна «ланцюгова» реакція і в гори приходять нові прихильники складних мандрівок і маршрутів, закохані в красу нашої мальовничої природи.

Нічого не вдієш. Нас покликали гори. І, якщо вони покликають вас, — не опирайтесь довго! Ви на все життя станете прихильниками найцікавішого та найприємнішого відпочинку.

(з журналу «Фізкультура і спорт»)

ЦІКАВА ВСЯЧИНА

ЖУК - ВЕЛЕТЕНЬ

В лісах французької екваторіальної Африки живе жук-велетень, званий голіятом. Має він 10 см. довжини, а розмах крил 20 см. Спіймати такого жука — це нелегка справа, бо вдень він ховається у зарослях джунглів, а літає лише вночі. Крім того, його 15-сантиметрові куколки, підсмажені на пальмовій олії, дуже лакома їжа деяких африканських племен, які їх масово нищать. Тепер знайти голіята — дуже рідке явище.

«ЖИВЕ ДЖЕРЕЛО»

У ботанічному саду в Конакрі (екваторіальна Африка) росте дерево, яке місцеве населення називає «живим джерелом», або «деревом мандрівників». Справа в тім, що дерево це зберігає в собі свіжу приемну воду, яка часто рятує людей від спраги. Якщо проколоти черешок листка, звідти зараз же натече близько літра чистої води. Ростуть тут ще інші цінні дерева, як наприклад, хлібне дерево, його круглі важкі плоди, якщо їх спекти, мало чим відрізняються від білого хліба.

КУТОК СТАРШОГО ЮНАКА

БІОЛОГІЯ

Один з «Лісових Чортів», друг **пл. сен. д-р Андрій Головінський**, є тепер професором-асистентом на університеті в Гарварді. Свою ділянку — біологію він вибрав, вступивши на університет і після 9 років студій одержав ступінь доктора. По закінченні студій він працював як дослідник і викладач в своїй вибраній

ділянці біології.

У Філадельфійській пластовій станиці друг Андрій був довголітнім новацьким виховником, а в Бостоні юнацьким впорядником і кошовим. Він є членом Наукового Товариства ім. Шевченка, Товариства Українських Інженерів, Американського Товариства Рослинних Фізіологів і других.

Про свою ділянку друг Головінський розповідає так:

«Біологія — це наука про життя. Тому, що життя проявляється в організмах, біологія охоплює всі питання, які їх стосуються. У ділянці біології існують численні спеціальності, які зосереджують свої питання над проблемами тваринного та рослинного світів.

Біологія організмів охоплює такі питання: походження організмів, їх будова, функції поодиноких органів та систем в даному організмі, розвиток, спадковість фізичних характеристик організмів та їх згруповань до оточення та до інших організмів подібного чи відмінного типу.

Моя спеціальність — фізіологія та біохемія розвитку рослин. Вона зосереджується над питанням всіх аспектів, пов'язаних із розвитком якогонебудь організму. Кожний поодинокий многоклітинний організм має свій початок у маленькій клітині, із якої розвивається і досягає дорослого стану впродовж відносно короткого часу (від кількох тижнів до кількох років). У цьому скоплікованому процесі криється багато цікавих та ще досі не вповні виявлених проблем (як, де та в якій формі криються плями та інструкції для фізичного розвитку даного організму, як їх відчитують поодинокі клітини, що спричинює точно означену спеціалізацію пооди-

На загальне бажання продовжуємо нашу серію різних ділянок студій і звання. Цим разом розкажуть Вам про працю в ділянці біології та медицини два знані пластуни.

Подруга Чайка

ноків клітин та їх згруповань і в якому часі та порядку відбуваються структурні і функціональні переміни клітин підчас процесу їх спеціалізації).

Всі зацікавлені студіями біології повинні в гімназії брати якнайбільше природничих предметів (хемія, фізика, біологія, зоологія і т. п.) і кілька математичних.

Після закінчення студій можна працювати в різних дослідних лабораторіях, при університеті чи в індустрії; можна вчитися в гімназії чи викладати на університеті. Очевидно, щоб працювати при університеті, потрібно ще додатково студіювати, щоб здобути ступінь магістра чи доктора.

МЕДИЦИНА

**пл. сен.
д-р Орест Гаврилюк**

Новацьким виховником друг Орест напевно знайомий з різних вишкільних курсів чи таборів. Завжди діяльний, головне в праці з новаками, він тепер булавний УПН-ів і провідник Орлиного Круга. Належить до куреня УПС «Чорноморці».

Друг Орест спочатку студіював хемію. Після диплому бакалавра працював два роки хеміком, щоб працювати собі гроші

на дальші студії. Закінчивши студії медицини та практику, він тепер спеціалізувався в ділянці запобіжної (превенційної) медицини. Про свою ділянку він тут ділиться з Вами своїми думками:

— Медициною я почав цікавитися ще юнаком, відколи почав вивчати першу поміч до другої пластової проби. Праця лікаря дає надзвичайне вдовolenня, бо її суть це поміч іншим, отже це реалізація в житті Другого Головного Обов'язку пластуна. Запобіжна медицина (профілактика), як спеціальність, подобається мені зокрема тому, що вона застосовує засоби, щоб запобігти виникненню недуг у суспільстві. Її ціль — довести до такого стану, щоб люди взагалі не хворіли, а де недуга вже виникла, то запобігти їй, щоб не ускладнювалась. Мета її, щоб наша спільнота була здоровіша та щасливіша.

З ПРОВІДНИКАМИ ГУРТКІВ

Дорогі Друзі Гурткові!

Пісня — це ще одна цікава й приємна точка у програмі сходин. Так юнаки, як і юначки радо співають пісень. Юначки люблять більше романтичні й мрійливі мелодії, юнакам відповідають веселі й маршові пісні, але кожна нова пісня, добре підготована, буде одночасно й розвагою і виховним засобом. Вона ж бо дає нагоду пізнати частину рідної культури і збуджує зацікавлення її своєрідністю й красою.

Мені здається, що не всі ми здаємо собі справу з того, на чому винятковому місці стоїть українська народна пісня між піснями інших народів світу. Наш музиколог д-р Зиновій Лисько підготував до друку 12 тисяч різних народних пісень, коли інші, навіть дуже культурні народи світу не могли б зібрати, може, й десятої частини цього числа.

Хоча ми не можемо похвалитися досі такими визначними композиторами, що здобули собі світову славу, як італійці, німці чи росіяни, то можемо сміливо твердити, що загал нашого суспільства є непересічно здібний у музичній ділянці. Це доказує хоч би й той факт, що в Україні випадково зібраний гурт молоді співає пісні без підготовки кількох голосами, коли в других країнах потраплять співати тільки одним.

У скарбниці нашої народної культури маємо багатий вибір різних варіантів обрядових пісень, коляд, щедрівок, веснінок, гагілок, любовних, побутових, історичних, чумацьких, козацьких, стрілецьких, повстанських і інших пісень, з яких, як із пребагатої криниці, черпають свої і чужі композитори мелодії до своїх творів, не виключаючи навіть Бетговена.

Нашим завданням є:

- доповнювати відомості наших друзів з української музичної культури,
- вивчити пісні, які повинен знати кожний свідомий українець, а зокрема пластуни,
- дбати про збагачування нашого репертуару новими народними і пластовими піснями,
- творити або допомагати творити пластові оркестри і музичні ансамблі, при допомозі інструментів, на які можемо здобутися, і під керівництвом фахових інструкторів.

До переведення музичної точки гурткових сходин можна запросити когось з-поза гуртка, чи навіть з-поза Пласту, а також користуватись добрими пластинками чи магнетофонами.

СКОБІ

Ваш Дедя Юрко

Дорога Подруго!

Від січня я почав вперше провадити гурток молодших юнаків. Здається мені, що даю собі раду з юнаками зовсім добре, але маю проблеми з деякими батьками. Те, що я вимагаю, вони вважають «непотрібним». Напр., я питався, чи ходять ці до школи українознавства. Одні батьки сказали, що це непотрібна витрата часу, бо ця школа нічого не дає. Тепер питаю, чи всі поїдуть на літній табір, то знозу чую відповідь: мама казала, що «непотрібно їхати, а краще на вакації до Гантеру»... Що я маю робити?

Недосвідчений впорядник

Дорогий Друже впоряднику!

Ти доконче мусиш говорити з батьками та висвітлювати їм, що ті дві справи це саме передумова дальшої участі їх сина у пластових зайняттях, це вимога, якої не можна злегковажити, бо без неї юнак не буде в силі скласти пробу. Якщо Тобі важко говорити з батьками (найкраще було б запросити їх на спільну зустріч), звернися до зв'язкового або до голови гуртка Пласт-приятю у Твоїй станиці та проси їх про підтримку й поміч. На кожний випадок, не легковаж собі цього «непотрібно», бо воно є доказом великого незрозуміння завдань Пласту.

Подруга Дада

Дорога Подруго!

Одна з наших місцевих провідниць переслідує нашу впорядницю тому, що вона буцімто спротивилася прийняти її доньку до нашого гуртка. Розуміється, це ми не хотіли мати між собою доньки цієї провідниці, а наша впорядниця тепер мусить за це терпіти і все, що зробить викликає критику та несправедливі завваги. Ми це бачимо і нам прикро, але що можна зробити?

Данка

Дорога Данко!

Не знаю причини, чому Ви не прийняли цієї юначки у свій гурт. Можливо причина була логічна та важна, але можливе також, що Ви мали тільки до неї упередження через її маму та її становище в Пласті. Якщо справді так, це було б несправедливо. Тож подумайте спільно, чи Ви цій юначці не зробили цим кривди і може вона це глибоко переживає. Така сама несправедливість зустріла Вашу впорядницю. Може, направивши одну кривду, Ви рівночасно зарадили б таким чином другій?

Подруга Дада

Дорога Додо!

Вибираюся цього літа на табір. Порадь мені, що і скільки речей узяти, бо я перший раз їду під шатра, тож не маю ще досвіду. Мої ж товаришки кажуть, що треба мати принаймні повну валізу речей, крім приписаного виряду.

Юначка

Дорога Юначко!

Чомусь прийнялася у нас пластунок тепер «мода», що на табір вибираються немов на «Союзівку» чи іншу «дачу». Табір вимагає зовсім іншого добору уборів, а їх надмір тільки утруднює життя юначкам. У шатрі місце на речі дуже обме-

жене. Що менша їх кількість, то легше вдержати їх в порядку, і надія на більшу кількість точок під час денного перегляду. Отже, раджу Тобі обмежитися до одягу, вичисленого в потрібному виряді — додай ще один грубий светер і 2-3 блузочки темної краски з матеріалу, що не вимагає прасування (т. зв. дріп-драй). Також не потрібно цілої валізочки з косметичними приборами. Сонце й вода краще діють за всі креми, а рум'ян (шмінка) на таборі не лише не дозволений, але зовсім не на місці. Пам'ятай, що на юнацькому таборі перші місця у грах і алярмах здобувають ті, хто має найменше речей спакувати.

Подруга Дада

ПРИ

ВОВК або ЗАЛІЗНИЙ КЛЮЧ

Узявшись за руки, юнаки стають у коло. Посередині стає юнак-«вовк». Він намагається прорватись, налягаючи на руки тих, що творять коло. Його питають:

— Який ключ?

Вовк відповідає:

— Залізний.

Якщо вовк розчіпить чийсь руки, то він вивирається з кола і тікає а всі біжать за ним, намагаючись його піймати. Хто зловить, той сам стає вовком і гра починається наново.

ПІЗНАЙ ПО ГОЛОСІ

Усі юнаки стають в колесо, взявшись за руки. Провідник із зав'язаними очима стоїть в центрі. Грачі йдуть навколо в колі, аж поки провідник не зупинить їх словом «стій!». Колесо затримується, а провідник показує на когось паличкою, яку тримає в руці. Той, на кого показує паличка, повинен узяти її за другий кінець і подати голос.

Якщо провідник пізнає, чий це голос, то вони міняються місцями, а пізнаний стає провідником. Якщо ж провідник до трьох разів не впізнає голосу, то він показує паличкою на когось іншого, і так далі, аж поки когось не пізнає.

ВІДПОВІДАЙ ШВИДКО

Ця гра добра на час дощу в таборі...

Юнаки сидять півколом. Гуртковий називає якийсь літературний твір і рівночасно кидає комусь з сучасників хустинку, зав'язану в вузлик. Спіймавши хустинку, юнак має швидко назвати автора цього твору та кинути вузлика комусь іншому, називаючи якийсь літературний твір, і так далі. Хто тричі правильно не відповість, виходить з гри.

подала Оріся Буцик, ЛМ

УСМІХНІСЯ!

(За одноднівкою "Засів" Курсів Українознавства Церкви Св. Миколая в Торонті).

Три школярі хваляться:

— Я перший у класі з географії! — каже один.

— Я перший в класі в руханці! — говорить другий.

— Так, але я завжди перший з класи, коли задзвонить дзвінок! — перевищив усіх третій...

**

— Чого ж ти плачеш, Івасю?

— Бо я загубив п'ять центів!

— Дам тобі 10 центів, лише не плач! — Івась сховав 10 центів і далі плаче.

— Та чого ж ти ще плачеш?

— Як же мені не плакати? Якби я не загубив був тих 5 центів, то тепер мав би вже 15!

**

— Пане вчителю, я вчора не був у школі, бо мені дуже болів зуб.

— А сьогодні вже не болить?

— Не знаю, чи болить, чи ні, бо зуб залишився в дентиста.

**

На стійці:

— Друже бунчужний! Я не можу стояти на стійці, мені щось недобре!

— Де тобі недобре?

— На стійці!

**

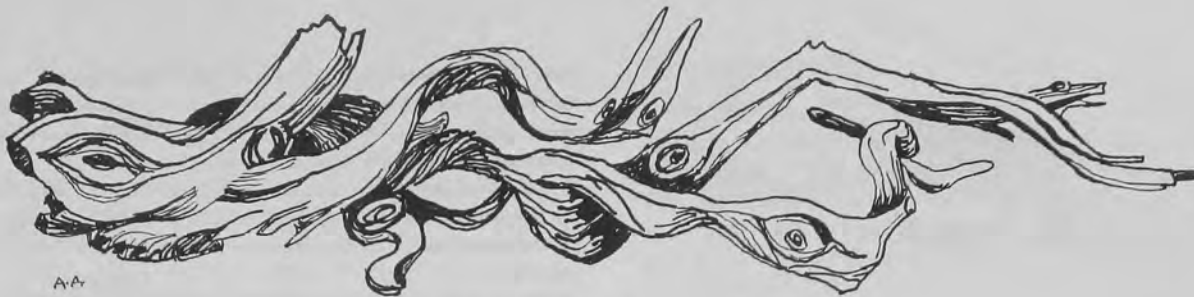
Юрко до Ромка:

— Ромку, ти останній дурень!

— Чи ти це говориш серйозно, чи на жарт?

— Цілком серйозно!

— Ну, то маєш щастя, бо я таких жартів не люблю!

ДЕРЕВОСПЛАВИ

Чи знаєте, що з сухого, водою викиненого, такого нікому непотрібного дерева можна зробити прекрасні декоративні скульптури, або й ужиткові речі? Спробуйте, — це дуже легко.

Потрібно:

- буйної уяви;
- водою виполосканого, сухого дерева;
- пластового ножа;
- наждачного паперу (сандпейпер);
- прозорого шелаку, або мастики до підлоги;
- трохи терпцю.

Де шукати деревосплави?

- Над рікою чи потоком і
- на березі озера або моря.

Що робити?

Обчистити вибраного куска пл. ножем і тоді вигладити наждачним папером, аж покажуться спідні слої дерева. Ці слої часто творять цікаві візерунки, які при запусканні шелаком стають чіткіші.

Запустити всю поверхню шелаком і залишити аж висохне. Тоді знову вигладжувати (шліфувати) дрібним наждачним папером і повторно запустити шелаком. Якщо потрібно, повторити цю роботу тричі.

Замість шелаку можна вживати мастики до підлоги, або пасти до черевиків. Кольорова паста надасть слоям дерева закраски. Можна заступити наждачний папір електричним приладом до вигладжування — шліфувачем, що його залучуємо до електричного сверлика.

Яке дерево найкраще?

Сухе, без тріщин і розколин в оригінальних формах, подібних до птахів, звірів або цікавих самих собою, чи придатних на вази, стояки на олівці, свічники, полички, чи стінні прикраси.

пл. сен. Дарія Зельська-Даревич

ручні

РОБОТИ

ЛЮБОВ

Рухлива дивна радість
Запанувала над душею.
В очах блискучі іскри
Танок це долі грають між людьми.
Чому якраз до мене вже заблукала ця істота?
Зому якраз в душі моїй відкрила ось цей скарб?
Воно так мабуть має бути,
Щоб то було на світі можна жити.
Засипали нас, мабуть, чари,
Що так приманюють до себе
Палкі серця, що відчують,
Що то — один між ними дух.

пл. уч. Дарія Лада
гурток Сіня Чічка»,
10 кур. УПЮ-ок
ім. О. Косач, Торонто

МОЯ ЗИМОВА СОСНА

Біля нашої хати стояла сосна.
Діамантами білими вкрита вона —
Я не можу забути її...

Бо царівну нагадає завжди вона,
Як чекає у білій красі, чарівна,
Тут царенка з далеких країн.

Хоч стоїть цілий рік самотна, та в зимі
І сусіди в захопленні марять, німі —
Ось прибуде тепер уже він...

Бож ті шати легкі, діаманти ясні
І гойдання її, ніби марить у сні —
Так віщують: ось-ось він іде.

Ось надходить весна — не прибув іще він...
І струмочки плывуть кришталевих сльозин...
Та вона буде й буде чекать.

пл. уч. Орися Крамар

Дорога Орисю!

Твій гарний віршик (хоч він був ще трохи сировий),
"Моя зимова сосна" справив нам редактор сторінки "Мо-
лоде перо" так, щоб усі строфки мали подібну будову.

Треба нам'ятати, що рима у віршах не обов'язкова,
вона лише служить як прикраса. Римовані вірші легше
вивчати напам'ять і запам'ятати.

Головне у віршові — це так званий віршовий ритм,
тобто порядок чергування складів наголошених і нена-
голошених. Правила віршування подаються в підручниках
про мову і літературу (є і в деяких граматиках).

Радимо Тобі вивчати напам'ять вірші українських поетів та навчитись досліджувати ритм тих віршів. Як можеш, покажи свої спроби комусь, хто в цій справі ви-
знається, — він дасть добрі поради.

Але гостри своє "молоде перо", не зневірйся, хоч би й треба було трохи попрацювати. Ніщо нікому відра-
зу не вдається — треба вивчати і вправлятись. Бажаємо
успіху!

Редакція

ЗАГАДКИ ІЗ СТАРИННОГО СХОДУ

1) Було це в старинному Багдаді. Один дуже чесний юнак, одідичив по своєму батькові крамницю із сіллю. Батько цей, як і кожний інший купець у Багдаді, обманював своїх покупців, як міг — навіть мав фальшиву вагу. Одначе наш чесний молодець вирішив, що він не буде робити зиску таким нечесним способом. Тож вирішив важити так, що раз давав важки на одну терезку, а сіль на другу; другий же раз — навпаки. Так то, думав він, по паристім числі продажів залишиться йому стільки соли, скільки залишилось би йому, коли б вага була правдива. Одначе на превелике його здивування, на кінці дня, переконався він, що це не так. Чи він зискав, чи стратив на тім інтересі і чому?

2) Три вартові проводять довгі нічні години, граючи в нову гру, і то так, що той, хто програє, має подвоїти гроші інших. По трьох грах, в яких кожний з них раз програв, вони всі мають по 24 динари. Скільки мали вони на початку?

3) Три мандрівники прийшли до гостинниці та замовили кошик помаранч. А що були дуже помучені, заснули коло стола, заки господар привіс помаранчі. Перший з них збудився і, бачучи помаранчі на столі, з'їв свою частину — 1/3 всіх помаранч, і знову заснув. Незабаром збудився другий і, не знаючи, що перший уже з'їв свою частину, з'їв одну третю тих помаранч, що лишилися, і собі заснув. Те ж саме зробив і третій. Залишилось 8 помаранч. Скільки було їх на початку?

4) Під час війни між християнами та сарацинами один сараценський корабель, вертаючись із війни, навантажений добоиччю та невольниками, попав у бурю. Щоб урятувати корабля від затоплення, капітан вирішив викинути половину невольників в море. Невольників було 30 — 15 чоловіків і 15 дівчат. Щоб не довго гаятись, він наказав уставити їх у коло та відчислити так, щоб кожного 9-го кинути у воду. Однак його слуга, якому довелося уставляти та відчислювати невольників, не хотів кидати в море прегарних невольниць. Тим то уставив невольників так хитро, що всі ті, кому доля припала пірнути в море, були чоловіки, а всі 15 дівчат залишились. Які місця в колі зайняли невольниці?

5) Один багатий купець з Бомбаю замовив у столяра меблі до свого дому. Минуло кілька тижнів, але меблі, хоч і нагадував, не приходили. Оправдувався столяр:

— Ох, тепер тяжкі часи! Тоді, коли я казав вам, що скінчу за тиждень, я сподівався дістати двох нових помічників. Коли б я навіть цих нових помічників і не дістав був, але принаймні залишились мені були всі мої старі помічники, то я був би спізнився тільки на один день. А так — на півночі війна й усіх моїх помічників забрали до війська, лишився тільки я один. Я тепер спізнюю на багато тижнів?

На скільки саме?

ХОДАТАЇ НХЕР'ЯЕОУ

з числа за квітень 1965 р.

1. ПЛАСТОВА СХОВАНКА

Життя в Пласті, Дрот, Сильно, Красно, Обережно, Бистро, СКОБ, Сірий Лев, Юнак, Сокіл, Пласт, Чмола, Молоде Життя, Готуйсь, Ватра, Велика Гра, Вузол, Новак, Табір, Сходини, Добре Діло, Скавтінг, Проба, Учасник, Розвідник, Шатро.

з числа за травень 1965 р.

1. СХОВАНКА

Адмірал	компас	пристань
борт	корабель	радар
весло	курс	секстант
вітрильник	лиман	чайка
водолаз	морзе	човен
горизонт	моряк	Чорне море
канат	Одеса	хронометер
капітан	пільот	щогла
карта	поклад	якір
кит		

2. ГОЛОВОЛОМКА

Коли Микола виїздить з міста А о сьомій годині, на станцію саме приїздить поїзд, який виїхав з Б о 5-йй. Микола приїздить до Б. о год. 9-йй, де застає поїзд, який саме відходить до А (о год. 9-йй). Отже Микола мусів бачити подорожі поїзди, які виїхали з Б о 6-йй, 7-йй, 8-йй. Себто — разом Микола стрів ще 4 поїзди (разом з тим, що саме виїздив з Б).

3. ГОЛОВОЛОМКА

А. Це був син бородача.

Б. Електричний поїзд не дає диму.

НАШІ ПЕРЕМОЖЦІ

У наших других загадкових перегонках здобули перші три місця такі пластуни-юнаки:

ПЕРШЕ МІСЦЕ — **пл. уч. Роман Зазуля** з Торонта, Канада. Це вже вдруге Роман здобув нагороду за відгадування наших загадок: в наших перших змаганнях він поділився другим місцем! (дивись: «Юнак» за листопад 1964 р., стор. 27). У других змаганнях здобув він аж 760 точок! Фотосвітлинку та дані про Романа Зазулю подавали ми вже давніше.

ДРУГЕ МІСЦЕ — **пл. розв. Володимир Лойко** з Нью-Йорку, здобуваючи 725 точок. Лойко належить до гуртка «Тур-Орел» третього ку-

реня УПЮ ім. гетьм. Івана Мазепи. Він має 17 років; цього року закінчує він середню школу та йде студіювати інженерію в Мангетен-Коледж. Він — активний новацький виховник; минулого року був гніздовим на новацькому таборі «Малі Усусуси» в Іст-Четгемі. Належить до дружини «стук-пук» нью-йоркської станиці. Здавна вже грає на скрипці; також співає — вступив до хо-

ру «Думка». Крім того, любить математику та фізику.

ТРЕТЄ МІСЦЕ одержав **пл. розв. Олег Цюк**, здобуваючи 680 точок. Олег є членом юнацького куреня в Філядельфії, Пенсильванія. На жаль, редакція не одержала від нього ні світлин, ні особистих даних на час, щоб подати до цього числа.

Четверте місце зайняв **пл. уч. Юрій Шевчук** з Нью-Йорку, здобуваючи 650 точок.

Усім цим нашим переможцям бажаємо багато успіхів і поздоровляємо їх з гарними успіхами від імені всіх читачок і читачів «Юнака».

**ПРО ЗИМОВИЙ ТАБІР НЬЮ-ЙОРКСЬКИХ
ЮНАЧОК**

„Нащо мені рукавички...“

Нащо мені рукавички,
Як снігу немає?
Лле дощ як із цебра,
Лле, та не вгаває

Ми ж на табір притаскали
І санки й «тарілки» —
А придався б дошовик,
На болого й кілки.

Та молитви наші щирі
В небі послух мали, —
І на землю гори снігу
Вчора з неба впали.

Ми санчата і «тарілки»,
Лещата ще взяли,
Та швиденько із гори
По снігу з'їжджали.

Приїхало нас тридцять з міста до табору,
очікували снігу може й по коліна. Що за розча-
рування! В Гантері не було снігу! Перші три дні
нашого таборування температура доходила до
60°, а дощ падав так рясно, що неможливо було
виходити надвір. Але...

Третього дня увечорі впав чудовий бі-
лий пухкий, довго очікуваний сніг. Від цього мо-
менту весь табір узявся дуже завзято до зимо-
вого спорту. Роз'їжджали тобоганом, санками,
«тарілками» — треба признати, що часом і шта-
нами. Кожного вечора, коли ми плели на дро-
тах чи малювали, нам читали або оповідання
або вірші вибраних авторів. Це нам дуже подо-
балось.

Менше подобалась нам праця в кухні, але
зате їжа була дуже смачна. Нам навіть наші

наймолодші дижурні спекли пляцок. Табір удав-
ся!

В Гантері поміж горами
Поміж білими соснами,
Зимовий відбувся табір —
З нами, юначками.

Ми були всі дуже жваві —
У роботі і забаві.
Там ми все співали
І всіх звеселяли.

Іздили санками
Та качались «тарілками»,
На тобогані з'їжджали —
В сосни попадали.

Табір так в нас відбувався
Та без труднощів кінчався:
Везли в настрої сумному,
Добрі спогади додому.

**пл. роз. Люба Данилишин
пл. роз. Дарка Баран
пл. уч. Оріся Крамар**

Ваш допис із зимового табору нью-йоркських юначок
“Нащо мені рукавички” містимо. Захвальне те, що ви
його прикрасили гарними віршиками. Напевно маєте в
себе копію цього допису, тож порівняйте її з надруко-
ваним текстом. Як допис, так і вірші зрештою давали нам до-
друку знавець цієї справи. Тож поміркуйте, чому в де-
яких місцях подані ті самі слова, тільки в іншому по-
рядку, або заступлено іншими словами, а деякі й ви-
креслено.

А причини такі: Щоб будова речення була добра, а
у віршах — щоб дотримати віршового ритму. Не скрізь
у віршах можна було дотримати правильного наголосу
(як от у слові “кілки”, де він мав бути на останньому
складі), а це на те, щоб якнайменше робити поправок. То-
му радимо дістати підручник, де є виклад про правила
віршування, вивчити ці правила та вправляти своє “мо-
лоде перо”. Щастя, Боже!

Редакція

ШАХОВИЙ КУТОК

**Насамперед розв'язка проблеми ч. 1 з поперед-
нього числа:**

1. Б c3! ; b2xc3
2. Кр c1 ; c4
3. К c2 мат

А тепер нова проблема (ч. 2):

Білі: Кр. g8, В h7, К e5, К g4
Чорні: Кр e8, К b8

Білі дають мата в трьох ходах. Розгадку цієї
проблеми подамо в наступному числі.

**Дорогі Друзі-шахісти! Чи Вам подобається
цей шаховий куток? Якщо так, то напишіть про
це до редакції.**

ЦІКАВЕ ЗІ СВІТУ

ІСТИВНІ СВІЧКИ

На островах Тихого океану та в деяких ра-
йонах Південної Америки є рослина, овочі якої
називаються «горіхами-свічками». Ці горіхи вжи-
ваються не лише до їжі, а й до освітлення жител.
Такий горіх, коли його запалити, горить рівно-
мірним, досить ясним полум'ям і не дає ані диму,
ані запаху.

ДИВОВИЖНИЙ СТОВП

У дворі Татевського монастиря (Вірменія)
стоїть 15-тиметрова струнка восьмигранна ко-
лона, збудована в 895 році, як прикраса до збу-
дованої обіч церкви в пам'ять Петра і Павла.
Колона стоїть на кам'яному постаменті і зда-

ється монументально-непорушною. Але досить доторкнутися до неї рукою, як колона заколивається. Однак, хитаючись, вона, не падає ніколи, а повертається у вихідне становище. Багато архітекторів та інженерів побувало в Татеві, щоб відкрити таємницю стовпа, однак докладно ніхто не може вияснити цього «чуда». Як твердять знавці — це найсправжнісіньке диво інженерного та архітектурного старовинного мистецтва, яке дожило до наших днів.

СОБАКИ - ЛІЛПУТИ

Чуауа (так називають цих собак) — справжні лілпути собачого племені. Деякі серед них важать менше одного кілограма і легко вміщуються в звичайному бокалі. Чуауа має м'яку шерсть, шоколадного, іноді білого кольору. Вони дуже ласкаві та веселі, але, незважаючи на свої розміри, хоробро кидаються на будь-якого ворога.

Однак вони цікаві не лише своїми розмірами. У Мехіко є місто Чуауа. Звідки такий збіг обставин? Археологи встановили, що на стародавніх мекіканських пірамідах серед інших рельєфів часто зустрічається зображення собак Чуауа. Можна гадати, що стародавнє населення Мехіка — ацтеки — вважали цих собак священними.

У XVII столітті еспанці їх вивезли в Європу. Нині ці рідкісні собаки дуже ціняться любителями. В Англії і США навіть створені спеціальні «Клуби чуауа».

СКІЛЬКИ ЛЮДИНА З'ІСТЬ ЗВІРЯТ ЗА СВОЄ ЖИТТЯ?

Як відомо, Аргентина стоїть на першому місці щодо споживання м'яса. Згідно зі статистичними даними, пересічний аргентинець, що досяг 60-річного віку, з'їв за своє життя 372 шт. рогатої худоби, 403 теляти, 109 баранів, 136 свиней і 6,073 курки. Загалом одна людина з'їла 7,093 тварин.

ПЕЧЕНЯ «З ГОЛКИ»

Американська фірма «Тгермо Пін Корпорейшен» винайшла новий прилад, який приспішує смаження м'яса. Прилад має вигляд невеликої голки, — «термоголки», яку вкладають у шматок м'яса і в той час, коли тепло печі присмажує м'ясо зверху, «термоголка» варить його зсередини. При цьому зменшується випаровування природних соків м'яса та не потрібно поливати печеню жиром. М'ясо смажене «термоголкою» — соковите, не зменшує поємності та не «пригорає».

Увага! Увага!

«Юнака» треба не лише передплачувати, але й докладно читати, до нього дописувати, приєднувати йому передплатників і збирати пожертви на його пресфонд.

Курені УСІ і УІС «Перші Стежі» улаштовують табір «Стежки культури»

ТІЛЬКИ ДЛЯ СТАРШИХ ПЛАСТУНОК І ЮНАЧОК (ВІД 16 РОКУ), ЩО ЗАЦІКАВЛЕНІ

в ділянках українського мистецтва, музики, літератури, драми, журналістики і т. п. До програми входять: відвідини мистецьких виставок, театрів і концертів в околиці Тенглвуд.

ВІД 15 — 28 СЕРПНЯ Ц. Р. НА ПЛАСТОВІЙ ОСЕЛІ «ВОВЧА ТРОПА» В ІСТ ЧЕТАМ, США.

- Число учасниць обмежене! ● Оплата: \$20 — за табір; \$12 — за квитки вступу на імпрези. ● Зголошуватись на адресу:

Mrs. Luba Krupa
New Jersey State Hospital, Trenton, N. J.,
U. S. A.

ТАБІР «СТЕЖКИ КУЛЬТУРИ»

Для Тебе, Пластунко!

- якщо Ти в віці від 16 — 26 років,
- якщо Тебе цікавлять музика, література, мистецтво, журналістика та інші ділянки української культури,
- якщо Ти пробуєш писати вірші, чи малюєш, чи залюблена в поезію,
- якщо хочеш бути в товаристві тих, які переживають музику так, як і Ти,
- якщо хочеш бути на таборі, де всі учасниці, так як і Ти, будуть також захоплені цими прецікавими темами,
- якщо хочеш бути в гурті, де Твої глибші зацікавлення і здібності зрозуміють інші,
- якщо хочеш особисто пізнати деяких наших чільних діячів культури (мистців, поетів, письменників, музиків, артистів),
- якщо хочеш дістати заохоту та практичні вказівки, щоб розвинути свій талант у цих ділянках.

● Пластунко! ЯКЩО ТИ СПРАВДІ ЗАЦІКАВЛЕНА ЦИМИ ДІЛЯНКАМИ — то цього року, коли гасло пластової праці підкреслює плекання талантів і шукання знання — турнір «ПЕРШІ СТЕЖІ» дає Тобі вперше можливість поїхати на такий табір.

● Якщо це такий табір, про який Ти досі тільки мріяла — то приїжджай! Привозь свою гітару, чи свої вірші, чи свій записник чи прямо свою молодечу цікавість і пластовий гумор!

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

* "Едмонтонці радіють кожним новим числом "Юнака", бо завжди знаходять у ньому багато цікавого. Дай Вам Боже дальших успіхів. З нагоди новосілля у наших старших пластунів Орісі і Богдана Олійників ми зібрали на пресфонд "Юнака" 9.00 дол., які оце пересилаємо." **Пл. сен. Ольга Саварин, Едмонтон.**

* "Пересилаємо Вам шість передплат "Юнака" від учнів нашої семінарії. Наші хлопці залюбки читають "Юнака"... **о. Степан Чміль, директор Малої Папської Семінарії, Рим, Італія.**

* "Через надто високий курс канадського долара в Бразилії і через строгі урядові заборони посылати гроші закордон на передплати книжок, журналів і часописів ми ніяк не можемо набуті для нашої парафіяльної бібліотеки Української Автокефальної Православної Церкви в Сан Павльо, Бразилія, Вашого цінного журналу "Юнак". У нас, щоправда, Пласту нема, але при нашій парафії існує секція молоді ім св. Юрія Переможця. Нашим хлопцям буде цікаво читати постійно видання Вашого цінного пластового журналу. Прошу Вас ласкаво надіслати на нашу адресу усі числа "Юнака", що досі появились, як теж посылати нам "Юнака", на майбутнє, за що будемо Вам щиро вдячні..." **Отець В. М. Петрук, Сан Павльо, Бразилія.**

* "Я вже дістав усі числа "Юнака". Вони дуже цікаві. Ми скоро їх оправимо. Таємниці цікавого світу для мене найцікавіші. Я досі ще не належу до Пласту, але після ферій я вже запишуся..." **Олесь Стадник, Едмонтон.**

* "Приємно мені ствердити, що журнал "Юнак" дуже вміло редагований, гарний змістом і незвичайно корисний для нашого юнацтва. Бажаю дальших успіхів у Вашій праці..." **Отець Володимир Жолкевич, Торонто.**

* "На кожне число "Юнака" ми тут нетерпеливо чекаємо й читасмо його з великою приємністю, як то кажуть "від дошки до дошки". Кожне число дуже гарне і цікаве. Працюйте так далі..." **Пл. сен. Ілярій Домбчевський, Янгстаун, США.**

* "Журнал "Юнак" дуже гарний, містить цікаві матеріали. Бажаю всього найкращого..." **Пл. розв. Ярослав Гураль, Монреаль.**

* "Наш "Юнак" мені дуже подобається. Хоту заперуну мерувати його в дарунку своєму товаришеві, який є українцем, але не належить до Пласту. Посилаю передплату і адресу свого товариша..." **Пл. уч. Ярмо Крупа, Трентон.**

* "Нашим юначкам журнал дуже подобається. Старші юначки особ.здо хвалять "куток старшого юнака", а молодші з'являються всі з "Юнаком" на сходинах..." **Пл. сен. Дарія Даревич, зв'язкова, Едмонтон.**

* " "Юнак" усім дуже подобається. Сподіваюся, що до кінця цього року придбаю для "Юнака" ще бодай 26 нових передплатників так, щоб сиднейська станиця мала їх принаймні 100..." **Пл. сен. Василь Матіяш, Сидней, Австралія.**

27-ий Курінь УСП-ів
ім. Гет. Богдана Хмельницького
«ХМЕЛЬНИЧЕНКИ»
у лаштовує

ВОДНО-МАНДРІВНИЙ ТАБІР

для старших юнаків

на озерах Альгонквін-Парку
в Канаді

в часі від 14 до 28 серпня ц.р.

ПЕРЕДУМОВИ ПРИЙНЯТТЯ:

- а) Покінчених 16 років життя,
- б) Ступінь пластуна-розвідувача (2-га пластова проба),
- в) Іспит вмілости з водного рятівництва або плавання,
- г) Дозвіл батьків та лікарська посвідка доброго стану здоров'я.

Таборова оплата 60 доларів включає кошти поворотної подорожі, харчування під час подорожі і в таборі та винайм човнів. Плавання відбуватиметься у двоособових човнах т. зв. "канойках". Учасники будуть мати нагоду здавати такі іспити вмілости: мандрівництво, плавання на човнах-канойках, куховарство, таборництво, картографія, водне рятівництво або плавання.

Комендантом табору буде ст. пл. Роман Пиріг, Хм., бунчужним ст. пл. Роман Гарасимів, писарем ст. пл. Зенон Ушак.

У справах зголошень та дальших інформацій щодо цього водно-мандрівного табору треба звертатися до ст. пл. З. Ушака або ст. пл. Р. Гарасимова на такі адреси:

ROMAN HARASYMIW, 15 Stillman Road, Wethersfield 9,
Conn. 06109, U.S.A.

ZENON USHAK, 230 E. 14th St., New York, N.Y., U.S.A.

Хто з вас подорожує

□ літаком □ кораблем □ поїздом □ автобусом
у Канаді чи поза Канадою повинен купити подорожний квиток і одержати безплатно всякі інформації

в українським подорожнім бюро
Маркіяна Когута і Дарії Залозецької

BLOOR TRAVEL AGENCY

1190 Bloor St. West — Toronto 9, Ont.
Telephone: 535-2135 & 535-2136

Чи Ви вже вирівняли передплату?

Від адміністрації ДАЛЬШІ УСПІХИ НАШОГО «ЮНАКА»

ПРИБУЛИ 73 НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

Подаємо черговий список нових передплатників "Юнака", які прибули в часі від 1 травня до 15 червня.
КАНАДА: Торонто — 15, Едмонтон — 4, Віндзор, Вінніпег, Айтунга і Вайнгард по одному. Разом з Канади 23 нові передплатники.

США: Нью-Йорк — 24, Пассейк — 5, Дітройт і Рочестер по 2, Елізабет, Ст. Пол, Філадельфія, Трентон, Честер і Клівленд по одному, разом зі США 39 нових передплатників.

АВСТРАЛІЯ: Сідней — 6, Мельбурн — 5, разом 11 нових передплатників.

Разом прибуло в травні і червні ц.р. 73 нові передплатники. — Друзі і Подруги! Хочете допомогти своєму "Юнакові"? Так постарайтеся придбати йому кожний і кожна з Вас принаймні одного нового передплатника з-поміж Ваших друзів і подруг, що не належать до Пласту!

ХТО ЗМІНЯЄ АДРЕСУ

хай зараз повідомить про це адміністрацію "Юнака", подаючи свою давню й нову адресу.

Усі жертвуймо на пресфонд "Юнака"

ПОДАЄМО ЧЕРГОВИЙ СПИСОК ПОЖЕРТВ
НА ПРЕСФОНД "ЮНАКА"

Роман Колісник, Торонто	35.00
Спортовий гурток юначок "Ведмедики", Торонто	25.00
Кіш пластунок, Трентон	15.00
3-ий курінь УПЮ-ів ім. Симона Петлюри, Торонто	12.00
Мирослав і Марія Горбані, Торонто	10.00
Управа Пластприятю, Боффало	10.00
Збірка з нагоди новосілля старших пластунів	
Орисі та Богдана Олійників, Едмонтон	9.00
Пл. уч. Юрій Рева, Торонто	5.00
Пл. прих. Юрій Сірський, Ватерлю	2.00
Ст. пл. Матей Пришляк, См., Ст. Кетеринс	2.00
Пл. сен Уляна Дичок, Торонто	2.00
Ст. пл. Орест Клюфас, Довер	2.00
Пл. юн. Марія Іванишин, Клівленд	1.00
Пл. сен. Орест Гаврилюк, Нью-Йорк	1.00
Пл. сен. д-р Остап Баран, Нью-Йорк	1.00
Разом у цьому списку	134.00 дол.

Друзі і Подруги! Пресфонд призначений на дальшу розбудову Вашого "Юнака". Тому кожний і кожна з Вас, кожний юнацький гурток і кожний юнацький курінь повинні принаймні раз у році переслати свою пожертву на пресфонд "Юнака". Хто черговий?

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для Ваших подруг і друзів з приводу їх дня народження, іменин, різдвяних чи великодніх свят, успішного закінчення шкільного року чи інших подібних нагод — це

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА "ЮНАКА"

Вашим друзям чи подругам, а навіть і незнайомим, зробите справжню приємність, коли заплануєте для них "Юнака". За 5.00 дол. вони одержуватимуть від Вас впродовж цілого року милий дарунок — наш журнал.

Щоб дати підтримку нашій акції збірки дарункових передплат для зразкових, але незможних юнаків чи юначок, зокрема в краях Європи та Полудневої Америки

БРАТСТВО ДИВІЗІЙНИКІВ

у Торонті

зафундувало

10 ДАРУНКОВИХ ПЕРЕДПЛАТ "ЮНАКА"

для незможних, але зразкових юнаків, а саме 5 передплат на Бразилію, 2 на Аргентину, а 3 на Італію. За це "добре діло" складаємо Хвальний Управі Брацтва дивізіонників у Торонті під проводом сот. Степана Гуляка, нашу щиру подяку. — Включаючи 67 попередньо зголошених, досі вплинуло до нашої адміністрації 77 дарункових передплат.

Хто черговий робить "добре діло" і зголосить дальші дарункові передплати?!

ПОДЯКА

ЮНАЧКАМ ГУРТКА "БОЯРИНИ" 4 КУР УПУ
ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В ТОРОНТІ

Щиро дякуємо за різдвяний подарунок, який ми дістали від Вас. То була для нас велика моральна підтримка у ту важку для нас хвилину, коли ми цієї підтримки потребували. Ваше добре діло переконало нас, що ми не самі, а маємо приятельок, які нас розуміють і співчують нам в нашому великому горі.

Торонто, 9. 6. 1965

3 пластовим привітом Подругам-Юначкам новачки

Рута та Ерма Шоломіцькі-Одрач

Замість квітів на могилу
сл. п.

ПЛ. СЕН. МИРОСЛАВИ КЛОСЬ

бувшої голови Крайової Пластової Старшини в Аргентині, що відійшла на Вічну Ватру 14 лютого ц. р., складаю 10.00 дол. на пресфонд "Юнака".

Пл. сен. Ганка Коренець
Ньюарк, США

Друкарня-ПЕРЕПЛЕТНЯ КИЇВ

KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO

виконує
- всякі
друкарські
і переплетничі
роботи

- ОДНО І БІЛЬШЕКОЛЬОРОВІ
- НА АВТОМАТИЧНИХ МАШИНАХ
- ЛІТОГРАФІЧНІ РОБОТИ (ОФСЕТ)

27 РОДІВ СМАЧНОГО ХЛІБА

а крім того

РІЗНОРОДНІ КАЛАЧІ І БУЛОЧКИ

випікає щоденно для Вас і Вашої родини відома
в Торонті й Онтаріо пекарня

2-20 Fraser Ave. Toronto, Ont.
Phone: LE 6-1196

Нормально банки платять за ощадності
3 відсотки. За Ваші ощадності **НА СПЕ-**
ЦІАЛЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ КОНТІ в на-
шій кредитівці одержите: **5½ %**

ЩАДІТЬ МІСЯЧНО
по 5.00 доларів
а після 5 років одержите

343.00 дол.

СКЛАДАЙТЕ СВОЇ ОЩАДНОСТІ
в українській кредитівці

"БУДУЧНІСТЬ"
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА В ТОРОНТО

140 Bathurst St. Toronto 2B, Ont.

Українська пекарня

The Future Bakery

якої власниками є

АННА і пл. сен. РОМАН ВЖЕСНЕВСЬКІ
випікає

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ
і всякі інші печива

735 Queen St. W. Toronto, Ont.

ОЩАДНІСТЬ

це прикмета кожного доброго пла-
стуна та кожної доброї пластунки.

ПЛАТУНИ й ПЛАТУНКИ!

Складайте Ваші ощадності в найбільшій
і найстаршій в Торонті Кредитівці

Українська Кредитова Спілка

297 COLLEGE ST. — TORONTO 2B, ONT.

Пластунки й Пластунки Вінніпегу!

Складайте хочби найдрібніші ощадності
в українській кредитівці

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

667 Flora Ave. — Winnipeg 4, Man
(дім Читальні "Просвіти", побіч Пластового Дому)

Пам'ятайте, що ощадність це четверта точка
пластового закону й гарна прикмета кожного
доброго пластуна й пластунки

Хочете мати сотні доларів на свої студії?
— починайте щадити від... одного долара.

Хочеш вийти на студента,
Поважай, юначе, цента!
Цент до цента — долар-два,
Буде легша голова.
Центи-долари щаді,
Скінчиш каледж без біди!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

2331 West Chicago Ave. — Chicago 22, Ill.

Увага! Увага!

«Юнака» треба не лише передплачувати, але й
докладно читати, до нього дописувати, приседу-
вати йому передплатників і збирати пожертви
на його пресфонд.